

VROEGOP

Blad van de Bond van Volkstuinders

PRIL GROEN & JONG LEVEN

Wat zingt daar?

(zie pagina 8)

Zaai eens een
wilde-bloemenwei

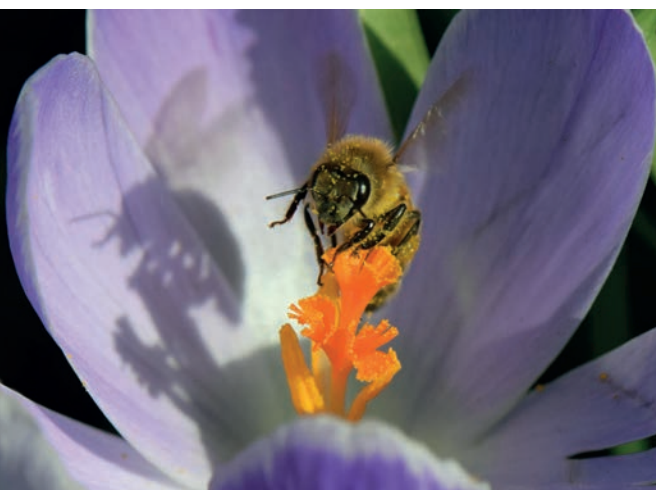
Een levend leslokaal
in aanbouw

Groentjes
op de volkstuin

Jaargang 33 | Editie 124 | Voorjaar 2023

 **Bond van
Volkstuinders**

www.bondvanvolkstuinders.nl

De tuin is weer vol leven.

INHOUD

- 4 **ZAAI EENS EEN WILDE-BLOEMENWEI**
In 7 stappen
- 6 **PRIL GROEN**
Het hele jaar jonge blaadjes
- 8 **WAT ZINGT DAAR?**
Dick de Vos weet waarom de vogels fluiten
- 10 **ELK JAAR WEER OPNIEUW VAN START**
Een nutstuin op De Vijf Slagen
- 12 **TE HOOI & TE GRAS**
Boeken, films en meer over de natuur
- 14 **GROENTJES OP DE TUIN**
Groeien op met de natuur
- 16 **SCHOOLTUINEN, MAAR DAN NET IETS ANDERS**
Natuureducatie op Buitenzorg
- 18 **UIT DE AARDE OPGETROKKEN**
Bouwen met leem op Amstelglorie
- 22 **WELKOM OP HET PARK!**
Wat je als aspirant-lid allemaal al kunt doen
- 23 **STARTEN MET NATUURLIJK TUINIEREN**
Zo deden ze dat op Buikslotermeer
- 26 **ZIN IN!**
Activiteitenagenda
- 31 **BONDSVERGADERING**
Uitnodiging voor 10 juni 2023 bij Ons Buiten
- 33 **VERSLAG ACTIVITEITEN 2022**
van de Bond van Volkstuinders
- 38 **BESLUITENLIJST BONDSVERGADERING**
10 december 2022, De Grootte Braak
- 38 **VOLGENDE EDITIE**
Het najaarsnummer staat in het teken van afval, recycling en upcycling op de tuinparken
- 40 **LENTEPUZZEL**
Stuur je oplossing van deze woordzoeker in

COLOFON

Vroegop magazine is het blad van de Bond van Volkstuinders, Amsterdam en omgeving. Vroegop magazine wordt verspreid onder de leden en aspirant-leden van de bond. Oplage 12.000.

Vroegop liever digitaal ontvangen?
Mail naar
vroegop@bondvanvolkstuinders.nl
ovv je naam, adres en melding:
digitale Vroegop.

ADVERTEREN IN VROEGOP?

Bond van Volkstuinders
Volendammerweg 301
1027 EA Amsterdam
020 - 613 2893
vroegop@bondvanvolkstuinders.nl
www.bondvanvolkstuinders.nl

COVER

Een roodborst zingt om zijn territorium te verdedigen. Of het hare, want bij roodborsten doen zowel mannetjes als vrouwtjes dat. De foto is van James Wainscoat via Unsplash.

AAN DEZE VROEGOP WERKTEN MEE

Suzanne de Boer, Jan Botman, Deniz Keklik, Els Knipscheer, Bert Kuit, Daniëlle Oosterwal, Eric van der Putten, Els de Wit, Monique Zwart.

FOTO'S

Suzanne de Boer, Carla Custers, Bert Kuit, Petr Ganaj via Pexels, Els Knipscheer, Peter Plank, Bo en Ineke.

OPMAAK

Michiel Stofberg

DOOR DE VOORZITTER

Het ene prille groen is het andere niet

In de afgelopen maanden is binnen Amsterdam het nodige te doen geweest over de hoofdgroenstructuur, oftewel de grote aaneengesloten groengebieden; voorbeelden waar veel tuinparken liggen (10% van de hoofdgroenstructuur bestaat uit volkstuinen): het landelijk gebied in Noord en de Brettenzone. De discussie over die groenstructuur ging en gaat voor een groot deel over de vraag onder welke omstandigheden die gebieden mogen worden aangetast door bebouwing, wegen etc.

Naast de aantasting van die groengebieden is echter ook een belangrijke vraag welke kwaliteit groen er in die gebieden is. Als je in het prille voorjaar bijvoorbeeld vanuit het centrum naar het westen fietst, kun je met eigen ogen zien dat er grote verschillen zijn; het ene prille groen is het andere niet. De volkstuinen in het Westerpark en in de Brettenzone hebben vaak meer variatie en beter onderhoud dan het gemeentelijk 'prikgroen'. Je ziet dan met eigen ogen dat de kwaliteit van het groen ook wordt bepaald doordat de tuinders niet alleen verstand van zaken hebben van het groen en de variatie daarin, maar ook van het onderhoud: meer soorten bomen, struiken en groenstroken. Ze doen dat onderhoud met een grote betrokkenheid. Uit allerlei onderzoek blijkt dat de kwaliteit van volkstuinen 30 tot 50% hoger is dan het standaard groen van de overheid.

Beleidsmakers zien dit nog onvoldoende. Niet alleen wordt in de stukken over de stedelijke groenstructuur hier geen aandacht aan besteed, maar we zien dat die overheid wel terechte eisen stelt aan onze inspanningen, maar zichzelf daarbij vergeet. Zo hebben wij in volle overtuiging met Amsterdam afgesproken om het keurmerk natuurlijk tuinieren nog meer op onze parken te introduceren. Maar, voor het gemeentelijk groen bestaat zo'n kwaliteitsnorm niet. Te veel van dat groen bestaat uit onderhoudsarm prikgroen.

De moraal van dit betoog is drievoudig:

1. Wij kunnen ons als tuinders meer bewust zijn van de kwaliteit van onze parken en daar naar buiten toe (kennissen, publicaties etc.) meer aandacht aan besteden.
2. Ook beleidsmakers en bestuurders dienen meer wandelingetjes op de tuinparken te maken om te zien wat de kwaliteit van die parken zijn.
3. En, als ze die wandelingetjes hebben gemaakt, kunnen ze voor hun eigen prille groen in de stadsparken kwaliteitseisen gaan stellen; volkstuinparken kunnen hierbij van dienst zijn.

Eric van der Putten

Voorzitter Bond van Volkstuinders

Tekst en fotografie: Bert Kuit

Bert Kuit is tuinder bij De Eendracht en lid van de Bondstuincommissie: 'Ik kom op alle tuinparken, ken vele tuinders en ervaar hoe allemachtig veel liefde zij in hun tuinen steken.'

Zaai eens een

wilde-bloemenwei

Radijszaad, wortelzaad, tuinbonen... er gaat heel wat zaad in onze tuinen de grond in. Bert Kuit houdt een pleidooi voor het zaaien van een wilde-bloemenwei. Voor de bij.

Via De Bijenstichting hoor ik berichten over grote wintersterfte onder bijenvolken in ons land. De sterfte liep al op van ruim 13 procent in 2020 tot 18 procent in 2022. Dit jaar gaat het over 37 procent, zo lees ik bij EenVandaag. De Bijenstichting laat weten dat vele honingbijen de winter niet hebben overleefd. De oorzaak kan een combinatie van factoren zijn: mijten in de bijenkast, virussen onder de bijen, onkruidbestrijdingsmiddelen waar bijen gedesoriënteerd door raken, of te weinig nectar.

Als tuinders kunnen we de bijen helpen. Geen gif gebruiken op de tuin is één en een paar vierkante meter wilde bloemen zaaien om zo voor meer nectar te zorgen is een goede tweede zet. Op de tuinparken kunnen in het algemeen groen ook meer wilde-bloemenveldjes of wilde-bloemenlinten worden aangelegd. Dat staat mooi en heeft bijen veel te bieden. Ook vlinders zullen ervan genieten, en de tuinders natuurlijk.

Een wilde-bloemenwei aanleggen in 7 stappen:

1. Kies een plek. Hoe zonniger, hoe eenvoudiger om er bloemen te laten groeien.
2. Kijk wat er nu groeit en haal hinderlijk wortelonkruid weg.
3. Schoffel de grond een paar keer licht om ook kiemende onkruiden weg te halen. Je hoeft straks niet diep te zaaien, dus hoeft je de bodem niet te veel te verstoren. Je zaaibed is nu bijna klaar.
4. Het is van belang te zien welke plantensoorten hier van nature groeien en hoe de waterhuishouding is. Dan kun je de keuze voor je bloemenzadenmengsel afstemmen op de grondsoort en is de kans op succes groter. Door de grond wat te verschralen door rivierzand te gebruiken, help je ook het zaad beter ontkiemen.
5. Zelf hielp ik eens bij een flink bloemenweideproject en daar was de grond al gefreesd om hem wat losser te maken. Hier haalden we nog heel wat wortelkruid weg en liep ik de aarde een paar keer aan, om die vervolgens licht gelijk te harken en er weer stevig overheen te stappen.
6. Daarna heb ik het stuk grond weer aangeharkt en vervolgens het zaaimengsel uitgezaaid. Het veldbloemenmengsel harkte ik licht in. Natuurlijk mocht de toplaag van de grond nu niet uitdrogen, dus hield ik in tijden van extreme droogte de grond toch vochtig. Zo kon het veldbloemenmengsel ontkiemen en gaan groeien.
7. Er bestaan vele zadenmengsels. Zelf kocht ik een bus met een mix van zaden bij de Lidl. Dat was indertijd goed zaad. Bij Cruydhoeck.nl kun je uit biologische zadenmengsels kiezen. Voor de biodiversiteit is een goed beheerde meerjarige bloemrijke grasstrook ideaal om nectar voor de bijen en vlinders te verkrijgen.

Het hele jaar jonge blaadjes

Van uitlopend eetbaar groen tot nieuwe planten

Het voorjaar is net begonnen als ik mijn tuinpark oloop en de geur van de coniferen vlak bij de ingang ruik. Ik hou helemaal niet van deze uitgegroeide planten, maar die geur geeft zo'n intens gevoel van buiten zijn, weg van de overvolle stad, weg van alle beslommeringen, weg van eigenlijk alles, dat er direct een vakantiegevoel over me heen komt en al mijn gevoelens die ik eerder in die overvolle stad had, in één klap verdwijnen.

Als het ware in trance loop ik naar mijn tuin, langs een border van het algemeen groen, waar ik al bij enkele planten de knoppen zie uitlopen. Dat prille groen ziet er zo mooi uit! Zo onaangetast! De forsythia krijgt al bloemknoppen en bij de wilde rozen is het eerste groen aan de bladknoppen te zien terwijl er aan ogenschijnlijk dode takken nog enkele oude bottels bungelen. Ik passeer een meidoornboom in knop en de takken van rode kornoelje tonen al bijna hun blad. Iets verderop zie ik grote bloemknoppen in de magnolia's - ze worden niet voor niets ook wel tulpenbomen genoemd!

Ik ben aangekomen bij mijn tuinhekje en gelukkig is mijn heg bij het pad nog niet zover. Want ja, als de veldesdoorn wat meer zon krijgt groeit ie snel en moet de schaar er weer in. De *Kerria japonica* (ranonkelstruik) bloeit al wel met dubbele of enkele gele bloemetjes. Pril groen is te zien bij de wilde rozen en leirozen en bij het fruit: in de gele framboos, de kweepeer en de kersenbomen lopen de knoppen ook al uit. Bij de *Conférence*-peren en de *Schone van Boskoop*-appels moet het groen nog een beetje op gang komen.

Nieuwe planten: let op allergieën

Nu het wat minder koud is, willen velen weer in hun tuin gaan werken. Wat is het dan prettig om naar een tuincentrum te gaan en planten te kopen die al in bloei staan! Maar pas op, het is vaak een trucje van de verkoper om planten in een kas voor te trekken, zodat ze er al vroeg fleurig bij staan, want dat verkoopt beter. Maar dat zijn niet altijd de sterkste planten. Natuurlijk koop je na een

sombere winter graag een bloeiende plant, maar het seizoen is net begonnen, haast heb je niet. Geef de natuur de tijd en koop planten die met bloeien beginnen in de maanden dat je op de tuin bent, zo heb je er het meest plezier van.

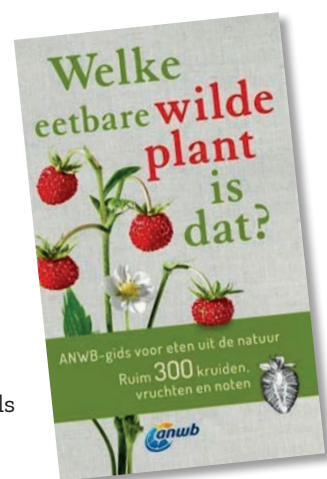
Iets waar zeker op gelet mag worden bij de aanschaf van nieuwe planten, is de kans dat je allergisch bent voor bepaalde soorten. Bij het uitbotten geven ze bij droog weer pollen ofwel stuifmeel af, waar sommige mensen absoluut niet tegen kunnen. Wilgenkatjes staan hier bekend om, maar ook zegge, een grasachtige plant, geeft pollen af. Anderen zijn weer allergisch voor bomen zoals de iep en de berk of voor blauwereggen, een plant die zo mooi over het terras kan slingeren. Dus pas op met wat je in je tuin zet, omdat je gevoelig voor het stuifmeel kunt zijn.

Onbekend groen

Her en der komt er ook onbekend groen uit de aarde. Omdat het zo populair is om te gaan wildplukken, zou je kunnen denken: wat voor eetbaars staat er in mijn tuin? Op internet staan vele eetbare planten, echter vaak staat er niet bij dat je slechts een kleine hoeveelheid mag gebruiken. In het boekje *Welke eetbare wilde plant is dat?* staat een lijst van giftige planten met de belangrijkste giftige plantendelen. Fijn, dat ik dat ineens tegenkwam!

Wat is eetbaar en wat niet?

Ik liep bij de ANWB-shop in Amstelveen en zag daar dit zakboekje staan. Eigenlijk wilde ik de ANWB *Bloemengids* kopen met ruim 2.000 tekeningen, echter ik probeer zo veel mogelijke eetbare planten op mijn tuin te hebben, dus was ik blij dit boekje daar te vinden: *Welke eetbare wilde plant is dat?* Aan de hand van een kleurcode in de gids kun je een plant herkennen door de bloemblaadjes te tellen, er is

”De bladeren van de gewone smeewortel smaken als komkommer.”

een hoofdstuk voor als de plant onopvallende of geen bloemen heeft en een hoofdstuk voor bloemen als die in een struik of boom zitten; verder is er een duidelijk hoofdstuk over giftige planten.

In de keuken

In dit boekje staat ook heel veel tekeningen, die het determineren van soorten makkelijker maken. Reuze mooie weergave van bloemen, hoe deze zijn opgebouwd en de bloeiwijze die ze hebben. De verschillende blaadjes, bladranden en tot de vruchtjes aan toe, alles is mooi uitgelicht beschreven. Allerlei planten uit mijn tuin kom ik hierin tegen, zoals daslook, die in mijn tuin vrijwel als eerste opkomt. Het jonge gesneden blad is heerlijk op brood met boter of als kruidenkward te gebruiken. Verder staat er dat de knoppen net zo lekker zijn of dat deze kunnen worden ingelegd als kappertjes. Grote klit staat er ook tussen. De jonge scheuten zijn geschikt voor groentepuree, pesto en gehakt als specerij. De wortels kunnen rauw worden geraspt in sla of bereid worden als schorseneren of gedroogd als chips. Mijn penningkruid kom ik ook tegen. Die kun je toevoegen aan salades, kruidenboter en kwark of als broodbeleg gebruiken. Van de bloem en het blad kun je kruidenthee maken. Verderop lees ik over de duizendknoopsoorten dat die allemaal eetbaar zijn, maar omdat ze zware metalen en gifstoffen uit de bodem opnemen, is het van belang om op de locatie te letten waar je ze plukt wil je ze gaan eten. De bladeren van de gewone smeewortel smaken als komkommer. Het eiwithoudende blad kan jong in rauwe vorm in de salade, oudere bladeren smaken gestoomd beter in groenten, soepen of gevuld als kruidendolma. De bekendste variatie is gebakken in bladerdeeg. De wortels smaken gestoomd net als zwarte schorseneren. Bij gevlekt longkruid lees ik als voetnoot dat je af en toe kleine hoeveelheden kunt eten omdat het kleine hoeveelheden pyrrolizidinalkaloïde bevat. Kijk en door dit ook op te merken is dit een geweldig boekje. Want overal kun je lange lijsten lezen over eetbare planten, maar het komt er uiteindelijk op neer wat je echt kunt eten!

Giftige planten

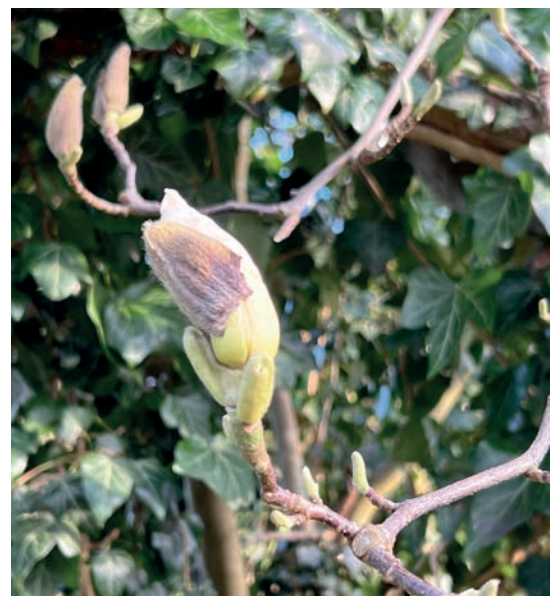
Bijna achterin het zakboekje staan de giftige planten, zoals het peperboompje. Dat dit een van de giftigste planten is, leerde ik vroeger al op de middelbare tuinbouwschool in Boskoop. Ze worden in het voorjaar goed verkocht als ze in bloei staan! Nog zo'n giftige plant is de gevlekte aronskelk, en bitterzoet, zo'n plant die tot de nachtschadefamilie gerekend wordt. De bessen van de klimop zijn giftig en alle plantendelen van lelietje-van-dalen, winterakoniet en bosanemoon. Zo zijn er nog wel een aantal te noemen. Het is een handige veldgids die eigenlijk elke wildplukker in eigen tuin op zak moet hebben.

De bloemen aan de forsythia ontluiken

Het eerste blad aan de kweepeer

Uitbottende knop van de magnolia

Tekst: Suzanne de Boer, tuinder bij Amstelglorie / Fotografie: Petr Ganaj via Pexels

Het buitenseizoen is begonnen! Fluitend lopen we door de tuin, zaaien groenten, poten zomerbollen en kijken de vaste planten uit de grond. Maar wij zijn niet de enigen die fluiten. Natuurjournalist en vogelkenner Dick de Vos vertelt waarom we de vogels ook zo veel horen.

"Bijna alles is nu binnen," vertelt Dick de Vos. Hij refereert aan trekvogels zoals blauwborst, veldleeuwerik en rietzanger, die in de winter de kou ontvluchten naar zuidelijkere oorden en inmiddels in ons land zijn teruggekeerd. "Tjiftjaffen en fitissen zijn er nu ook weer, de spotvogel komt in mei als laatste aan, van onder de evenaar. Dat betekent dat er gebiedjes worden geclaimd, voedsel-territoriaums worden afgebakend, vrouwtjes versierd. Vogels doen dat met hun zang."

Sexy noten

Bij de meeste vogels zijn de territoriumzang en de hofmaakzang hetzelfde, maar bij bosuilen bijvoorbeeld is die verschillend, aldus Dick. "Bij andere zitten de 'sexy noten' verstopt in het liedje. Dat is bijvoorbeeld zo bij de vink. De vrouwtjes reageren duidelijk op eindriedel, de vinkenslag. Er zijn ook twee soorten merelzang, die je vast weleens gehoord hebt. De ene is snel en opgewonden en wordt gezongen als een vreemd mannetje het territorium binnendringt. Bij mannetjes die ze kennen is de zang rustiger. We noemen dat het 'dear enemy' effect. De buurman wordt beleefd te verstaan gegeven waar de grenzen zijn." In het vroege voorjaar kun je jonge mannetjes horen oefenen op de zang. "Ze beginnen brabbelend en zachtjes, een soort onderdrukte zang. De volgende fase is 'plastic song'. De zang is dan nog kneedbaar en bij de laatste fase is de zang volledig ontwikkeld. Zangvogels blijven hun leven leren, wat overigens niet zo heel lang is. Koolmezen worden gemiddeld een jaar of drie."

Maai in mei niet

Begin mei zijn groene tuinen voor vogels een walhalla om te foerageren: de bodem warmt op, planten en bomen

zitten in de knop of staan in bloei, alle insecten zijn uit hun winterslaap ontwaakt... Vogels hebben meer dan genoeg te eten en ook voor hun kuikens - die hongerig hun keel opzetten - is genoeg te vinden. In mei vliegt het meeste jonge spul uit. "Wat je nu vooral voor tuinvogels kunt doen is niet maaien," adviseert Dick. "'Maai mei niet' is een paar jaar geleden in het leven geroepen om de biodiversiteit te helpen. Het idee was dat door niet te maaien het gras de kans kreeg hoger te groeien en bloemen tussen de groene sprietjes opkwamen. Die zijn een geweldige voedsel- en schuilplek voor torretjes en andere insecten. En hoe meer kleine organismen je in je tuin hebt, hoe meer voer voor vogels. Die komen fluitend op je tuin af." Bovendien maken niet alle vogels hun nest in een boom, een heester of een kast. Dick: "De zwartkop, tuinfluiter en heggemus doen dat ook op de grond. Wacht dus vooral nog even met maaien tot het broedseizoen afgelopen is en kijk goed uit waar je loopt als je je grasveld oversteekt of bijvoorbeeld een grasstrook in het openbaar groen. Overigens scheelt dat broedseizoen per vogel: mezen zijn half mei klaar, terwijl veel moerasvogels dan nog volop in de nesten zitten."

Wilde tuin

Een beetje rommelig, dat hoge gras? Je doet er je tuin-vrienden een groot plezier mee. Dick: "Het mag ook best nóg wat rommeliger. Laat eens wat brandnetels groeien, dat zijn waardplanten voor rupsen van verschillende nachtmotjes en voedzaam eten voor vogels en nachtdieren zoals vleermuizen. En raak niet in paniek als je planten luizen hebben. Mussen, mezen en merels hebben

”Bij bekende mannetjes is de zang rustiger. Dat is het ‘dear enemy’ effect; de buurman wordt beleefd te verstaan gegeven waar de grenzen zijn.”

behoefte aan dierlijke eiwitten en eten ze graag op!”
Wie graag (meer) vogelzang in de tuin wil, zorgt naast voedsel, ook voor veiligheid en nestmateriaal. “Beplant je tuin zo divers mogelijk, dat maakt hem voor uiteenlopende vogels interessant,” aldus Dick. “Kies voor een haag tussen jou en de burens bijvoorbeeld niet voor één, maar voor drie, vier soorten (wintergroene) planten, zoals lijsterbes, vlier en kaardebollen. Of denk eens aan een flinke takkenril als afscheiding, daarin kunnen winterkoningen en heggemussen nestelen. Bovendien kruipt en wandelt er allerlei eetbaars over de takken, vogels kunnen bijna vanuit hun (luie) nest eten.” Als je zo’n luilekkerland van je tuin maakt, bestaat het fluitconcert straks uit nog veel meer noten dan je nu hoort.

Vogels aan hun zang herkennen?

- Op 11 mei geeft Dick de Vos een lezing op Amsterglorie. Op pag. 27 staat hoe je je kunt aanmelden.
- Met Dicks boek *Wat zingt daar?* in de hand weet je ook welke vogels er in de buurt zijn die je wel hoort maar niet ziet. De zang van 35 tuinvogels wordt aan de hand van beschrijvingen, ezelsbruggetjes, notenschrift en interessante weetjes uitgelegd. *Wat zingt daar?* is uitgegeven bij KNNV Uitgeverij.
- Ook een goede hulp om vogelgezang te herkennen is de app BirdSounds Europe, geschikt voor iPhone (kijk in de appstore) en Android-toestellen (via Google Play Store). Of beluister vogelgeluiden via vogelgeluid.nl.

De roodborsten die je in het voorjaar in de tuin hoort, hebben vaak overwinterd in zuidelijkere Europese streken. Roodborsten die je hier in de winter zag, zijn teruggegaan naar Scandinavië of het noordoosten, om daar te nestelen.

Tekst: Danielle Oosterwal, tuinder bij De Molen

Fotografie: Bo en Ineke

Elk jaar weer opnieuw van start op De Vijf Slagen

**Moestuïneren, dat is eten met het
seizoen. Maar ook elk jaar bijna weer
from scratch beginnen, vertellen
Bo en Ineke.**

Het is bepaald nog geen lenteweer wanneer ik aanbel voor mijn afspraak met kunstschilder Bo Bakker en zijn partner Ineke. Wanneer ik de gezellige woning binnenkom valt mijn oog op een levensgroot, impressionistisch portret aan de muur. Bo vertelt hoe hij twintig jaar lang hele dagen binnen in zijn atelier werkte, meestal tegen de klok in. Nu met de tuin is hij juist hele dagen buiten. Bij droog, liefst zonnig weer fietst hij het hele jaar door zo'n drie keer per week vanuit De Pijp naar De Vijf Slagen in Zuid-Oost: 's morgens 45 minuten heen en aan het eind van de middag 45 minuten terug.

Opgehoogde bedden

Het idee van een eigen moestuin ontstond bij Ineke tijdens hun vele stadswandelingen. Ze vertelt: "We hadden ons oorspronkelijk bij een tuinpark dicht bij huis ingeschreven, maar daar was heel weinig verloop. Toen we vier jaar geleden mochten komen kijken bij De Vijf Slagen waren we eerst wat terughoudend, maar eenmaal daar aangekomen zag ik overal volop Oost-Indische kers in bloei en was ik om." Bo, niet bijzonder dol op Oost-Indische kers, zag een ander voordeel: de ligging van het park, aan de zuidkant van natuurgebied De Hoge Dijk, leek hem ideaal voor een moestuin.

De nutstuin van Bo en Ineke heeft een oppervlakte van 160 vierkante meter met daarop een tuinhuisje van 2 bij 3 meter. Omdat de tuin geen verblijfstuin is, heeft het huisje minimale faciliteiten; het dient vooral voor de opslag van gereedschap, om te koken en voor het drogen van de tabaksplanten die Bo als hobby kweekt. De tuin zelf bestaat uit opgehoogde bedden, afgescheiden door naar de sloot afwaterende paden met houtsnippers. Verder is er de volgroeide mispelboom die hij erfde toen hij de tuin

overnam, net als de drie appelbomen, de perenboom en de pruimenbomen waaronder een haag van bessen groeit. De mispelboom heeft hij als een parasol in de breedte heeft gesnoeid. Dat geeft een mooie schaduwplek waar bladgroenten, zoals sla en andijvie, goed gedijen.

Terwijl Ineke onze glazen inschenkt en toastjes met een spread van zelfgeteelde tuinbonen neerzet, legt Bo uit hoe hun taakverdeling in elkaar steekt: Ineke is van de bloemen en de bonen en hij kweekt de overige groenten en fruit. Samen sommen ze zo twintig tot vijfentwintig soorten op. Het lijkt mij dat je voor een dergelijke diversiteit nogal wat van tuinieren moet weten, maar het zit anders: hoewel hij als kind al van planten en van de natuur hield is Bo, niet gehinderd door al te veel kennis, gewoon gaan experimenteren. Het liefst zoekt hij informatie over tuinieren bij betrouwbare bronnen zoals van de Universiteit Wageningen of hij pikt dingen op van een tuinderskanaal op YouTube. Hij houdt ervan dat technieken en zaken zijn aangetoond voordat hij ermee aan de slag gaat, want: "Ik wil wel resultaat zien." Over het tegenwoordig geldende concept van wisselteelt bijvoorbeeld verschillen de meningen. Zelf teelt hij al drie seizoenen tomaten, aardbeien en kapucijners steeds op dezelfde plek en met succes. Maar niet alle experimenten lukken even goed.

Zo ging een derde van de tabaksplanten afgelopen winter door de vorst verloren en terwijl Bo's tuin geen last heeft van slakken, zijn er wel veenmollen die zo nu en dan schade toebrengen en dan is van de aardappels zomaar 30% aangevreten. "Eigenlijk is tuinieren vooral een kwestie van veel teleurstellingen," stelt hij vast. "Maar jij bent ook wel een perfectionist," vult Ineke met een knipoog aan.

”Er bestaat geen groter geluk dan ontbijten met een stokbroodje met zelfgekweekte aardbeien.”

Raapsteeltjes

Op De Vijf Slagen staat het grondwater vanwege het natuurbeleid vrij hoog en met name in de winter is de aarde te nat en drassig om er veel te kunnen uitrichten. Bo voorziet de tuingrond in de winter van een dikke laag compost, boombladeren en houtsnippers. Een zwart net over het geheel moet voorkomen dat de boel wegwaait of dat alles door vogels overhoop wordt gehaald. De vele wormen die onder de mulchlaag leven worden namelijk door merels gegeten. Vervolgens gaat het tuinseizoen half februari van start met de voorkweek in de kassen. In haar eigen kasje begint Ineke met haar doperwtten, tuinbonen en kapucijners, goudsbloemen, stokkroos en geliefde Oost-Indische kers.

Je vindt de portretten van Bo op bobakker.nl.

In Bo's atelier ontkiemen tegelijkertijd de tomaten-, peper- en tabakszaadjes door ze vijftien uur per dag onder volspectrum lampen te zetten. Ondertussen kan de eerste lichte raapsteeltjes onder dubbel vliesdoek al in februari gezaaid worden en eind maart gaan de aardappels erin. Zodra het weer het toelaat worden de opgekweekte plantjes losjes tussen de laag bladeren gezet en in mei kan Bo's kasje terug naar zolder. De tomatenplanten hebben een speciale plek: in een half open kas tegen de witgeverfde zuidmuur van het tuinhuisje krijgen de planten volop licht, vangen ze weinig regen maar wel wat wind.

Daarnaast is er dit jaar nog een extra project: het maken van een rattenbestendige aardbeienkooi. Eerdere jaren werden de aardbeien op de tuin dwars door de netten heen opgevreten door ratten en merels, maar dit jaar heeft Bo een oplossing ontworpen van drie losse segmenten met muizengaas die kunnen kantelen, zodat hij er wel bij kan en de ratten niet. Hopelijk houden de beesten het dan voor gezien, want voor Ineke en Bo bestaat er geen groter geluk dan 's morgens ontbijten met een stokbroodje met zelfgekweekte aardbeien.

Te hooi & te gras

Boeken, films & meer over de natuur

Wordt het wat of moet het weg? door Els de Wit

Vroeg voorjaar. Het voorzichtige prille groen: voor een beginnende tuinder lijkt het allemaal op elkaar. "Zouden dit de bollen zijn die ik in november heb gepoot? Komt dat leuke plantje van vorig jaar nog een keer terug? Of is het juist die akelige woekeraar?"

Het boekje *Onkruid herkennen - Wordt het wat of moet het weg?* van Henk Glas is een klassieker en helpt je bij het herkennen van wilde planten vanaf de eerste kiemvorm. De eerste druk stamt uit 1980 en inmiddels worden er (heel woke) voor de term onkruid ook min of meer excuses aangeboden.

Onkruid of niet, het boekje is mijn baken in lichte lentedagen. Foto's en beschrijvingen van 146 wilde planten, zowel van de ienemini kiem als van de volwassen plant, geven enig houvast bij de prangende vraag of het een goed idee is om het weg te halen. De planten worden bovendien ingedeeld in 'diervriendelijk' (voor bijen, hommels, vlinders, vogels), 'mooi', 'schadelijk' (giftig, waardplanten van ziekten, woekierend), 'keuken', 'beschermd' en nog een paar 'overige'. Nog steeds lijken de babyplantjes erg op elkaar en de indeling in categorieën levert vast en zeker discussie op, maar ik ben er in het voorjaar en alle maanden daarna domweg mee geholpen; gebukt over vier nauwelijks zichtbare blaadjes en het boekje opengeslagen bij 'jonge plant van de gewone berenklaauw'. *Onkruid herkennen* is uitgegeven bij Kosmos Uitgevers.

Groeit er iets onbekends in de tuin?

Contact zoeken met de Facebookgroep Welke plant is dit? kan ook. Een foto van het groen uploaden en binnen de kortste keren reageert er iemand met het juiste antwoord. De app Pl@ntNet kan je helpen met foto's van grotere planten die al wat meer kenmerken hebben, zoals herkenbaar blad en bloemen. ObsIdentify is een app die inheemse planten én beestjes herkent.

Slenterend door de Jordaan

...kom je leuke adressen tegen. Zoals boekwinkel Architectura & Natura. Twee verdiepingen waar je blijft bladeren door boeken over sier-, moes- en prairietuinen, natuur in het algemeen en (landschaps)architectuur. Loop er eens binnen, wij liepen er met een boek over volkstuinieren weer naar buiten: *My Cool Allotment* van Lia Leendertz. Leliegracht 22. Open: di-za 11-17 uur

Prille tuintijdschriften

De tuin is er ook om een beetje in te luieren. Bijvoorbeeld met een kop koffie of thee en een tijdschrift op schoot, zoals een van deze twee nieuwe titels. *May & June* draagt het motto 'de tuin groener en de mens gelukkiger'. Het groene geluk spat dan ook van de pagina's. Onlangs verscheen het derde nummer en het is al een flink stapeltje, want het zijn steeds weer 162 pagina's en ze hebben een hoog bewaargehalte. Je vindt *May & June* bij de tijdschriftenwinkel.

#INSPIREREND

Enthousiasmerende accounts op Instagram:
@ourallotmentschool
@moestuinkriebels
@anya_thegarden_fairy
@carlastuin op tuinpark
Dijkzicht

Wat je niet overal kunt kopen maar in elk geval wel bij Athenaeum op het Spui, is *Pleasant Place*. Nummer 2 is een ode aan de Oost-Indische kers. Een hele editie over deze niet-veeleisende kleurbrenger in de tuin, zijn aantrekkingskracht op bladluis en rupsen (zodat die de rest van je moestuin met rust laten) en smaakvolle verschijning bij gerechten en nog veel meer. Zo maakt deze plant elk jaar in april een knallende appearance in het Isabella Stewart Gardner Museum in Boston, waar zes meter lange ranken met knalkleurige bloemen over de balkons tuimelen.

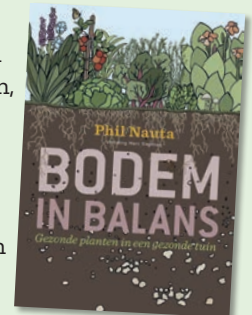

Soil is everything

Wist je dat één theelepel grond meer levende organismen bevat dan dat er mensen op aarde leven? En dat bodemleven is hard aan het werk. Het zorgt ervoor dat de aarde water vast kan houden voor droge tijden en koolstof opslaat. Ook recyclen bodemdieren voedingsstoffen in de grond en helpen ze bij plaagbestrijding. Zo'n vitale bodem is goud waard voor duurzame voedselproductie en helpt in de strijd tegen klimaatverandering. Kijkend naar de film *Onder het maaiveld* ontdek je hoe het er in die interessante wereld onder onze voeten aan toe gaat. Gaat dat zien!

Je tuin kerngezond

In een natuurlijke tuin groeien planten uitbundig, geven ze smaakvolle oogsten en houden ze plaagdieren van zich af. Het boek *Bodem in balans* biedt zes strategieën om gezondheid en overvloed in je natuurlijke tuin te krijgen. Dat begint met composteren, mulchen en het gebruik van compostthee, groenbemesters en polyculturen. In een notendop wordt het bodemvoedselweb beschreven en komt bodemanalyse aan bod. Vervolgens behandelt de auteur voedingsstoffen, meststoffen, biostimulanten en micronutriënten. In het laatste deel voegt hij alles samen tot een plan van aanpak om je tuin kerngezond te maken. *Bodem in balans* verscheen bij Vonk Uitgevers

De Maas in de wet

Waarom zouden een rivier, een natuurgebied, vogels en vissen geen rechten mogen hebben? Mr. Jessica den Outer is gespecialiseerd in milieurecht en springt voor ze in de bres. Ze schreef *Rechten voor de natuur* ter bescherming en behoud van wat er nu nog is. Uitgegeven bij Lemniscaat

Tuintv

Het hele tuinseizoen, van maart tot en met oktober, presenteert Monty Don *Gardener's World*. Het programma is een mix van praktische tips en wegdromen bij de mooie plaatjes, waardoor je weer vol inspiratie naar je eigen tuin kijkt. Elke vrijdag om 21.00 uur op BBC2. Uitzending gemist? Op zondagochtend is de herhaling, voor early birds, want al om 7.35 uur. **Tip:** abonneer je op de nieuwsbrief via gardenersworldmagazine.nl. Voor een seizoen vol goede, gratis tuintips!

Uit de tuin op je bord

Heb je een siertuin? Grote kans dat je na het lezen van *Mijn moestuin* een paar groenteborders aanlegt en op zijn minst één fruitboom plant. Anne Wieggers laat zien hoe je een jaar lang elke dag iets uit je tuin kunt eten en serveert dat in vrolijke no-nonsense taal en met mooie fotografie. Van inheemse groenten tot cantaloupe meloen en van voeding voor een vruchtbare bodem tot manieren om op een natuurlijke manier van plaagbeestjes af te komen – want een beetje mee-eten is tot daar aan toe, maar een hele oogst laten mislukken is niet de bedoeling. *Mijn moestuin* is uitgegeven bij KNNV Uitgeverij.

Groentjes op de tuin

Groeien op met de natuur

Buiten zijn is heerlijk en tuinieren is gezond. Maar dat vooral een volkstuin voor kinderen zo belangrijk is, dat weten ze bij het Amsterdams natuureducatiecentrum Anmec. Een gesprek over aarden, wortelen, ontdekken en natuurlijk je vleugels uitslaan.

"Kinderen vinden het heerlijk om veel buiten te zijn. Als je ouders op een park tuinieren en je komt daar van jongs af aan al regelmatig, hoort die tuin bij je," vertelt Méla Krijger, adviseur kind en natuur bij Anmec. "De tuin is een verlengstuk van je woonsituatie. Vaak is er een schuur of huisje bij met spullen waarmee je in die eigen groene omgeving hutten of een tent kunt bouwen. Je speelt er in het gras, volgt een torretje over een tak of een vlinder in de lucht. Je beweegt je met plezier in het groen, voelt je er veilig. Met een open blik de wereld om je heen opmerken en in contact komen met wat er allemaal leeft, gaat vanzelf. Je ziet dat er blaadjes aan een boom komen, dat een mier zelden alleen is, dat een hommeltje best moet doen om in de lucht te blijven en dat een rups anders loopt dan een duizendpoot en dat ze allebei weer anders lopen dan jij."

Ecocentrisch

Die buitenontdekkingen zijn de basis van een hele piramide, aldus Méla. "Het begint met verwondering. Je ziet dat een boom een huis voor heel veel verschillende dieren is. Je gaat je inleven en je interesseren voor wat er om je heen groeit. Je stopt eens een zaadje in de grond, begint met moestuinieren, want op een volkstuin kun je langdurige processen in gang zetten en volgen - dan blijkt dat je niet zomaar het hele jaar tomaten kunt kweken, bijvoorbeeld, dat alles zijn tijd heeft. Je ziet wat er met planten gebeurt tijdens een hete zomer, wat regen doet voor een vergeeld gazon. Thuis, als je binnen blijft zitten, is regen alleen maar een constatering en wend je je af van het druilerige uitzicht. Buiten zie je wat voor invloed die regen heeft, word je je bewuster van de weersomstandigheden en in het grotere geheel van de seizoenen; je begint de dynamiek van de natuur te zien."

Door die natuurbeleving en interesse bouw je steeds meer een band op met de planten en dieren. Méla: "De natuur leeft en vraagt om wederzijdse interactie. Je kunt niet van een afstand naar de natuur kijken, dan gaat het niet goed. Je waardering groeit en je merkt dat je deel van die natuurlijke omgeving wordt, dat het een systeem van geven en nemen is. Je levensvisie verandert, je gaat bewuster en natuurvriendelijkere keuzes maken, in een kringloop denken, bijvoorbeeld beginnen met composteren om van tuinafval weer voedzame aarde voor een gezonde bodem voor nieuw leven te verzorgen. Het is een verandering van antropocentrisch denken naar ecocentrisch denken."

Vrij spel

Naast het aarden en wortelen in een natuurlijke omgeving, zijn er in de stad voor kinderen steeds minder gelegenheden om zelfstandig te spelen. Dat wil zeggen: mogelijkheden om zelf je grenzen op te zoeken, kijken hoe ver je kunt gaan, ontdekkingen te doen. Méla: "Op straat is het niet veilig, dus ga je op een mooie dag met je verzorgers naar het park. Daar ben je afhankelijk van de speeltuin, waar al het speelmateriaal aan uitvoerige veiligheidseisen voldoet en eigenlijk al voorbedacht is hoe je ermee moet spelen. Natuurlijk, liever geen ongelukken, maar er is weinig avontuurlijks aan. In een tuin kunnen kinderen vrij spelen, op het idee komen in een boom te klimmen. Ze zoeken naar houvast omdat een tak nu eenmaal niet altijd, zoals een beugel op een glijbaan, op een handige hoogte zit, ontdekken fysieke grenzen - kan ik verder? - en gaan mentale uitdagingen aan - durf ik hoger? Ze schrikken omdat er een tak kraakt en denken, hopen en voelen dat die niet breekt. Natuurbeleving is goed voor je grove motoriek en voor de fijne. Als je een beetje in de aarde graaft en een regenworm tegenkomt, een

pisbed probeert te pakken - en ziet hoe die zich oprolt om zichzelf te beschermen - of een zaailing met miniworteltjes wilt planten, moet je dat heel voorzichtig doen. Veel kinderen spelen op school, een bso of een club ook onder toezicht van leerkrachten, pedagogisch medewerkers of andere professionals in een afgeschermd, groene omgeving. Zelf in je eentje of samen met buurtkinderen op ontdekkingsstocht gaan en later enthousiast aan je ouders vertellen wat je allemaal hebt gezien en meegemaakt, is zo belangrijk."

Super powers

Wat volkstuinten ook zo prettig maakt, is dat die ruimte geeft aan ontspanning zonder doel, vertelt Méla. "Veel kinderen hebben het na school super druk met muziekclubjes, sportteams en bijles. Als je een volkstuin tot je beschikking hebt, leer je ook veel, maar meer in 'lummeltijd', tijd waarin je zonder enige verwachting wel merkt wat er op je afkomt. Na een middag op die huiselijke natuurplek ben je rozig en is je hoofd helemaal leeg. Kinderen die veel buiten zijn slapen ook super goed, dat merk je echt."

Je kunt soms ook op de tuin blijven. Méla: "Veel kinderen vinden het heel leuk - en spannend - om buiten te slapen, om de zon onder te zien gaan en 's nachts van onder hun dekbed naar de sterren en de maan te kijken en dichterbij een vleermuis voorbij te zien scheren of nachtvlinders te spotten. En om door diezelfde zon de volgende ochtend weer gewekt te worden - dat is nog eens een wekker!" Kinderen zijn snel onder de indruk van de natuur, vinden die groots en gaaf. Ze ontdekken dat deze super powers heeft, dat je buiten vrolijker bent bijvoorbeeld, je je van kruidenthee beter kunt voelen, dat er iets met medicinale werking groeit. Dat planten en dieren kunnen inspireren tot het doen van mooie uitvindingen - biomimicry, het leren en imiteren van slimme vondsten van de natuur. Ze kunnen ook oprechte pijn voelen als dieren of planten iets wordt aangedaan. In de natuur kunnen ze talenten ontwikkelen die elders niet tot bloei zullen komen en eventueel groene keuzes maken in het werk dat ze gaan doen. Misschien worden ze wel boswachter of ecooloog, een beroep dat ze dezelfde vrijheid biedt als ze in hun jeugd hebben ervaren. Op de volkstuin."

Groen stadshart

Het Amsterdams natuureducatiecentrum Anmec zet zich in voor versterking van de stadsnatuur. Daarbij richten ze zich enerzijds met advies en fondsen op groene buurtprojecten, anderzijds op scholen en kinderopvang. Zo zijn er natuurlessen ontwikkeld, uitgesplitst naar leeftijdsgroep.

Op anmec.nl staan werkbladen om te downloaden en voor professionals zoals leerkrachten en pedagogisch medewerkers zijn er kisten met lesmateriaal beschikbaar.

Als buurtbewoner of tuinder nieuwsgierig of advies of ondersteuning nodig? Neem contact op met Lidy Zeinstra, projectleider bij Anmec, via lidy@anmec.nl.

Wil je kinderactiviteiten ontwikkelen? Dan kun je terecht bij Méla Krijger via mela@anmec.nl.

Tekst: Jan Botman, tuinder bij Buitenzorg / Foto's: privébeeld

Schooltuinen, maar dan net iets anders

Natuureducatie op tuinpark Buitenzorg

Als tuinpark toegankelijk zijn, buurtbewoners informeren over groen, jezelf onmisbaar maken - bij de nieuwe generatie bijvoorbeeld. Buitenzorg doet dat onder meer met lessen in de openlucht aan schoolklassen.

Tuinpark Buitenzorg in Amsterdam-Noord kent een lange traditie van interactie met de directe omgeving. Zo wordt er door de vele kunstenaars op het tuinpark al jaren meegedaan aan de lokale atelierroutes. Maatschappelijke en politieke ontwikkelingen hebben ertoe geleid dat die blik naar buiten de laatste tijd breder is geworden: de Amsterdamse politiek vraagt om een open deur voor buitenstaanders. Met dit in het achterhoofd én het voornemen het traject Natuurlijk Tuinieren van de AVVN in te gaan, waarbinnen ook het thema Natuureducatie is opgenomen (dankzij de samenwerking met het Instituut voor Natuureducatie, IVN), benaderde het bestuur van het tuinpark in 2019 een van de tuinders, Lucie Visch. Lucie heeft een achtergrond in het onderwijs en beschikte over zowel de nodige contacten als de vereiste onderwijskundige inzichten om een samenwerking met een school in de buurt vorm te geven. Een samenwerking die ertoe moest leiden dat kinderen van de op loopafstand gelegen basisschool De Kinderboom op educatieve wijze kennis zouden maken met de natuur op Buitenzorg.

Groeien en bloeien

Gewapend met een A4 met programmapunten kostte het Lucie weinig moeite de school te overtuigen van de waarde van het aanbod. Er stond onder meer dit te lezen: 'Het Amsterdams natuureducatiecentrum Anmec heeft een programma ontwikkeld voor de groepen 1-2, 3 en 4. Het gaat om een serie van vier lessen van 2 à 3 uur rond de begrippen water, warmte, aarde en lucht'. De lessen zijn dus niet helemaal zelf ontworpen, maar er is gebruik gemaakt van bestaande expertise.'

Vanwege corona duurde het nog tot 2021 voordat Lucie kon beginnen. Maar toen was de natuureducatie meteen een succes. Het eerste jaar bestond het programma uit twee onderdelen voor de kleutergroepen, 'Groeien en bloeien' en 'Kleine beestjes', en een activiteit waarin geoogst werd voor groep 3. In 2022 werd het aanbod uitgebreid voor een groep nieuwkomers: leerlingen die recentelijk in Nederland waren gekomen en de taal nog niet goed machtig waren. Taal en taalverrijking (namen van planten en beestjes) vormden een expliciet onderdeel van het programma. En daar bleef het niet bij: de leerkracht van groep 4 vroeg of ze met haar leerlingen langs kon komen om de plantjes die ze in de klas gezaaid hadden een plekje te geven op Buitenzorg. Dat kon. In 2022 nam de school zelf contact op met het tuinpark vanwege het Kinderboekenweekthema van dat jaar: 'Gi-ga-groen.' Tuinders lazen die zomer op hun tuin aan groepjes kleuters voor en in de kantine gaf een van de tuinders een poppenkastvoorstelling naar aanleiding van een prentenboek.

De leerlingen van groep 8 kwamen aan het eind van het schooljaar voor een werkmiddag naar de tuin. Er werd onder leiding van tuinders een insectenhotel gemaakt en aan een paddenpoel gewerkt, er werd gesnoeid en er werden wilgentenenhekjes gevlochten. Over dit fysiek bezig zijn in en met de natuur waren leerlingen, leerkrachten en tuinders enthousiast.

”Een leuke taak voor achtstegroepers: checken in hoeverre het park aan de Natuurlijk Tuinieren-eisen voldoet.”

In één keer vier stippen

In de herfst kregen de achtste groepers een gewichtige opdracht: ze checkten in hoeverre door Buitenzorg aan de eisen van het AVVN voor het predicaat Natuurlijk Tuinieren werd voldaan. Daarvoor bestudeerden ze op school een door Lucie bewerkte AVVN-tekst over Natuurlijk tuinieren, bezochten ze tuinen en interviewden ze tuinders. Hun positieve beoordelingen bleken terecht: op 10 december 2022 behaalde Buitenzorg in één klap het maximum aantal van vier stippen voor hun inspanningen op het gebied van Natuurlijk Tuinieren.

Al deze activiteiten worden gecoördineerd door Lucie en uitgevoerd door een steeds grotere groep tuinders. Dit voorjaar overlegt Lucie met de school hoe de natuur-educatie verder vormgegeven kan worden.

Nieuw: kabouterpad

Om de mogelijkheden voor schoolbezoek te vergroten zonder dat daar veel hulp van tuinders voor nodig is, werd een Kabouterpad aangelegd. Dit pad gaat vergezeld van opdrachten voor verschillende leeftijdsgroepen, zoals: sta even stil en luister naar de vogelgeluiden om je heen. Herken je vogels? Of: draai hier een steen om. Zitten er beestjes onder?

Met afbeeldingen op het meegekregen papier kunnen leerlingen de aangetroffen diertjes vervolgens determineren. Leerkrachten kunnen deze route zelfstandig met hun groep lopen.

Tekst: Suzanne de Boer

Fotografie: Peter Plank en Suzanne de Boer

Uit de aarde opgetrokken

Bouwen met leem op Amstelglorie

Al jaren komen er geïnteresseerden naar de Hemkerhof op tuinpark Amstelglorie om een workshop te volgen of te koken met geoogst fruit en groenten. Maar het schuurtje werd gammel en de partytent om de picknicktafel woei weg. Het was tijd voor iets stevigers. Onder leiding van Peter Plank verrijzen er nu twee lemen bouwsels.

Als fundering voor de muren zijn er geulen uitgegraven. Daarin kwam doek dat werd volgestort met grind. Dit breekt de capillaire werking: vocht trekt niet omhoog de muren in, maar vloeit af. Daarop kwamen autobanden vol grind.

Olga, Anne en Annemarie verzorgen elke maandagochtend met een vaste groep vrijwilligers op de Hemkerhof het voedselbosje, de moestuin en wat er nog meer wortelt en ontkiemt op die achthonderd vierkante meter. Daarnaast zijn ze sinds een jaar druk met de bouw van een gereedschapsschuur en een leslokaal met keuken. "Op zoek naar een dak boven ons hoofd om natuurlessen te geven, te knutselen met grondvondsten of samen wildpluksels te eten, kwamen we in contact met Peter Plank. Peter werkt met leem en zoekt plekken in Amsterdam waar hij op ecologische en educatieve wijze huisjes kon bouwen, waarbij hij werken en leren kon combineren. Het idee was dat mensen bij hem van februari tot oktober een betaalde serie van acht maandelijks workshops konden volgen, dat ze theorie direct in praktijk konden brengen en dat er uiteindelijk op de Hemkerhof een lemen leslokaal en berging zouden verrijzen. Elke workshop stond er een onderwerp centraal: wat is leem nou precies? Hoe kun je die verwerken? Hoe maak je een fundering? En op een gegeven moment zou er elke maand met de cursisten een flinke stap gezet worden: van de fundering naar de muur, van de muur naar het dak en van het dak naar het afstukken. Er waren twaalf cursisten, twee groepen van zes. Maar er bleef veel werk over." Dat werd in de tussenliggende weken opgepakt door vrijwilligers: geworven op het tuinpark, via via in de stad en bij de Vrijwilligerscentrale. Want de fundering moest wel klaar zijn voordat de muren opgebouwd konden worden en de muren moesten staan voor het dak erop paste. Vandaar dat twee cursisten tevens werden opgeleid tot werkcoördinatoren. Die wisten zo genoeg om de vrijwilligers te begeleiden.

Specht in de wilgen

Ondertussen zorgden Olga, Anne en Annemarie dat er bouwmaterialen kwamen. Olga: "De gemeente had de sloten op het park gebaggerd. Daar kwam veel leem uit. Twee batches werden afgekeurd, daar zat te veel ongezonde troep in. Maar één partij bleek prima. Zelfs zo goed, dat er na een testje volgens Peter niet eens zand doorheen gemengd hoefde te worden om de leem te kunnen gebruiken. We hebben die een tijd onder water laten staan zodat de kleiplaatjes zich volzuigen met water. Wanneer je vervolgens een bal van leem gemengd met stro van de ene in de andere hand gooit, schikken en voegen de deeltjes zich en vormen zo een krachtige structuur. Amazing, dat je een huis kunt bouwen met

De bouwsels hebben een reciprocaal dak: de balken leunen in een kring. Op het moment dat alle liggers er zijn laat je ze zakken en schuiven ze stevig in elkaar.

De muren zijn opgebouwd uit takken, stro en leem. Doordat het zo'n nat seizoen is, ontkiemen er tarwekorrels in het stro.

wat je een paar meter verderop uit een sloot vist!" De leem was niet de enige lokale vondst. Olga: "In het Oeverbos langs de dijk tegenover het tuinpark waren tijdens een storm wilgen omgewaaid. Die zouden we goed kunnen gebruiken. Mannen van de gemeente die de bomen kwamen rooien hebben ze hiernaartoe gebracht." Annemarie: "Nu de bomen in de muren staan, blijken wij echter niet de enigen die blij van de wilgen worden. De specht is dol op beestjes die in het dode wilgenhout leven; alle stammen in het huis zijn tijdens zijn zoektocht aangepikt, het zaagsel en de splinters hout liggen eromheen." Het plan is de stammen bij het opbouwen van de muur te bedekken met leem, hopelijk komt er dan niemand meer bij. Tot die tijd zijn ze ingepakt in plastic, want aangepikte stammen betekenen een minder stevig huis.

Wasmachineramen

Zoals dat gaat met leuke plannen: die gaan als een lopend vuurtje rond, zeker in een dorp als een tuinpark. Olga: "De bouwcommissie hoorde van een restpartij kastankehout in het oosten van het land. Die zouden we vast kunnen gebruiken, dus hebben ze die voor ons opgehaald.' Dit hout werd voor de muren gebruikt. Ook werden er glazen flessen ingezameld, voor een glanzend effect in de muren en om licht door te laten.

Wasmachinerampjes uit machines van het grofvuil zullen een rij patrijspoorten vormen waardoor je naar buiten kunt kijken. Met leem kun je goed om die ronde rampjes heen boetseren. Dat zou met houten muren een stuk lastiger zijn. Tweedehands deuren werden gevonden bij Schijf Restoric in Uithoorn. We wilden graag deuren die goed op slot zouden kunnen."

Het leslokaal en de berging krijgen naarmate de bouw vordert hun definitieve uiterlijk door middel van het materiaal dat voorhanden is. Olga: "Je bekijkt het steeds van twee kanten: wat willen we? Wat hebben we? O, dan kunnen we het zo aanpakken. Materiaalgestuurd werken, noemt Peter dat."

Stekelvarkentjes

Er kwamen ook best wat nieuwsgierigen informeren wat ze nou precies op de Hemkerhof van plan waren. Olga: "De bouwsels hebben een enorme uitstraling en aantrekkingskracht. Iedereen die hier de hoek om komt, vindt ze leuk." Het is lokaal, duurzaam, zichtbaar, zelfgemaakt. Alles is met de hand uit- en opgemeten, gezaagd en in elkaar gezet. Van planken werden de muren opgebouwd. Daarvoor kwam een skelet van horizontale wilgentakken. Tussen de planken en takken werd isolerend stro gevoegd en over die hele combinatie heen werd de leem

”Amazing, dat je een huis kunt bouwen met wat je een paar meter verderop uit de sloot vist.”

aangebracht. In de houten kozijnen van de deuren werden stekelvarkentjes van lange spijkers getikt, zodat de leem meer houvast zou hebben en de deur beter op zijn plek zou blijven. Want die zit verder nergens aan vast. Olga: “Eerst dacht ik nog: het is gevaarlijk, we stonden hier ook weleens met een groep kinderen. Dus hebben we, totdat de spijkers in het leem zouden verdwijnen, op de spijkers lemen helmpjes gemaakt.” Met vereende krachten werd paal voor paal een dak geplaatst. Daar is zeil op aangebracht om het dak waterdicht te maken. Vervolgens emmers vol aarde, en een buitencirkel van grind om het water snel te laten wegvloeden. En tot slot kwamen er planten op.

Het enthousiasme van geïnteresseerden is mooi, want het bouwproject kan nog steeds vrijwilligers gebruiken. Eind 2023 is het klaar. De muren moeten nog afgemaakt worden en de boel moet goed drogen; nu ontkiemt er tarwe uit het stro en groeien er elfenbakjes aan de muren. Uiteindelijk worden ook alle gaatjes dichtgemaakt. De vloer bestaat uit aarde met snippers erop - “Een stal van-Bethlehem-idee”. In de keuken komt wel een lemen vloer die wordt ingesmeerd met lijnolie, zodat je hem goed schoon kunt maken. Het helofytenfilter is er al; daarin kan straks het afwaswater gereinigd worden en de grond in lopen.

Een voedselmoeras op het wensenlijstje

Nu het tuinseizoen weer is gestart wordt er volop aan de bouwsels gewerkt. Ook de activiteiten zijn weer begonnen. Olga: “Elke zaterdagochtend zijn we hier twee, drie uurtjes bezig volgens het laagdrempelige principe ‘samen

doen, samen leren’. Tuinders, mensen uit de stad en kinderen kunnen binnenlopen en meedoen met waar wij mee bezig zijn.” Annemarie: “De ene keer zijn we aan het zaaien, de volgende keer verwerken we de jonge blaadjes van de linde in een salade, versieren we die met eetbare bloemen als viooltjes, bloeiende rucola en andere kruisbloemigen, goudbloem, bloemen van uien en daslook, teunisbloem, kaasjeskruid, stokrozen en heemst, of doen we iets met de roosjes van hemelsleutel, die smaken een beetje naar doperwtjes. Zodra teunisbloem, kaardebol en grote klis een rozet van bladeren hebben, oogsten we de wortel en maken er hapjes van. Later in het seizoen oogsten we appels, aardperen of bessen, of verdelen we een overload aan kweeperen en wisselen we recepten uit. Net waar het op dat moment tijd voor is. Samen proberen, proeven en leren. Of we leggen iets uit over permacultuur, of waarom en hoe we inkuilen en mulchen. We nemen de mensen mee in het verhaal, delen onze kennis. Anne verft wol met planten, dat is ook zo iets moois.” En natuurlijk is het leslokaal het verzamelpunt, de plek waar theegedronken wordt, soep gegeten en waar je en groupe iets uit kunt leggen dat op de smalle tuinpadjes lastiger is.

Olga wil ook graag nog een voedselmoeras maken. “Dan graven we een sluffer vanuit de sloot, oogsten en drogen we lisdoddes en maken dan van de vezels van de lisdodde garen waarmee we kunnen weven. En van brandnetels zou ik touw willen maken. Zodat we al die oude gebruiken, net zoals bouwen met leem, weer een beetje in de vingers krijgen en ze niet verloren gaan.”

Loop eens langs op Amstelglorie

De Hemkerhof is open op maandag van 11-13 uur. Kijk voor alle activiteiten bij de Hemkerhof en de vorderingen van de bouw op amstelglorie.nl/hemkerhof. Of volg [@hemkerhof_op_amstelglorie](https://www.instagram.com/hemkerhof_op_amstelglorie) op Instagram, dan mis je niks!

Gids in
leemland
Peter Plank

Tijdens een verblijf in Peru raakten Peter en zijn vriendin Janneke verslingerd aan het werken met leem. Peter: "Uit nieuwsgierigheid volgden we een cursus, bouwden van leem een pizzaoven. We vonden het leuk, ik schreef me voor extra cursussen in, experimenteerde met het materiaal. We hadden nog nooit een huis gebouwd, maar dit is de makkelijkste manier, makkelijker dan met stenen. Je hoeft er ook geen architect voor te zijn. En het materiaal is vergevingsgezind: foutjes kun je makkelijk herstellen." Zo bouwde het stel een lemen huis in Peru. En een tuinhuis van leem op hun volkstuin op tuinpark Buitenzorg.

Na een paar jaar werd het huis in Peru verkocht en kwamen Peter en Janneke terug naar Amsterdam. In en rondom de stad maakte Peter mooie bouwsels. Het recentste project is a work in progress op Amstelglorie. "Een leslokaal, daar liep ik meteen warm voor," vertelt Peter. "Want als je mensen iets wilt leren over de natuur, is een tot de verbeelding sprekende lesruimte leuker dan een of ander saai lokaal waar iemand zegt: we gaan het nu over planten en pissebedden hebben. Zeker als dat bijzondere lokaal buiten staat, dan kun je die planten zien staan, die diertjes zien lopen, aanwijzen en in hun eigen omgeving bewonderen. Dat blijft veel beter hangen."

Zo min mogelijk verspillen

Peter werkt graag kringloopgesloten en haalt zijn spullen 't liefst van dichtbij. "We zijn eerst gaan kijken: wat is er al op het park? Twee containers vol hout en takken. Mooi, dat hoefden we al niet te gaan kopen. Toen zag ik een enorme hoop baggerslib liggen. Ik had er nog nooit mee gewerkt, maar we zijn het gaan proberen. Bleek die hoop afval een berg goud te zijn waar je een huis van kunt boetsen! Het is goede klei, hij plakt prima, is goed te smeren en te verwerken. Wel zit er veel organisch materiaal in, veen, blaadjes, het is een beetje sponzig. Als je daar muren van maakt, zouden die dan stevig

”Het is een levend leslokaal: in de muren groeien tarwe en elfenbankjes.”

genoeg zijn om een zwaar vegetatiedak te dragen? Toen hebben we besloten palen in de muur te zetten, wilgenstammen uit het rietlandje, die omvergeblazen waren tijdens een storm. Zo komt het zeker goed."

Duurzaam Douglas hout uit Nederland voor het dak werd gekocht. De eindleemstuc, waarmee straks een dunne gekleurde afwerklaag wordt aangebracht, vind je hier echter niet. Peter: "Het is wel van Tierrafino, een Amsterdams bedrijf, maar dat haalt zijn materiaal uit groeves in Engeland, Duitsland en Frankrijk. Dat is minder lokaal dan cement waarvoor je in een mergelgroeve in Limburg terecht kunt, maar een kleurtje heeft een warmere uitstraling dan grijs." Ook een warme indruk geven het gefilterde licht dat door de glazen flessen naar binnen valt en de organisch gevormde muren; niets is kaarsrecht. Peter: "Jon Silber, hobbyentomoloog op het park, heeft nog meegedacht over de materiaalkeuze. Veel solitaire bijen bijvoorbeeld nestelen graag in leem. Die kunnen gaatjes in de wanden maken. Dat besef van vergankelijkheid hoort een beetje bij natuurlijk bouwen, besloten we. En je kunt beschadigingen deels toelaten, deels bijwerken."

Vonk slaat over

Een lemen bouwsel maken is heel arbeidsintensief, maar niet moeilijk. "Iedereen kan meedoen, ook kinderen," zegt Peter. "Het is inclusief en gezellig. En met een gemeenschap kun je zo veel werk verzetten. Het is ook heel anders dan op een reguliere bouwplaats: het hoeft niet snel of efficiënt, het is wel heel creatief. En dat cursisten en vrijwilligers iets concreets bouwen en geen oefenmuurtje dat weer afgebroken wordt, inspireert enorm. Ik leer mensen graag alles wat ik weet over natuurlijk bouwen, omdat het een duurzame manier van bouwen is. En ik hoop dat het vonkje overslaat en mensen ook zelf aan de slag gaan. Want je hoeft er niet over te blijven dromen, je kunt het echt doen. Iets zelf maken is gaaf en begin desnoods klein: met een pizzaoven, een hondenhok of een schuurtje. En doe het samen, dan kun je je kennis weer doorgeven."

Meer van Peters werk kun je zien op facebook.com/Peterknaalp

Welkom op het park!

Wat je als aspirant-lid allemaal al kunt doen

Je wilt graag een volkstuin, hebt je ingeschreven bij de Bond en bij het tuinpark van je keuze. En nu? Nu sta je op de wachtlijst. Vijf tips om die wachttijd leuk te maken. Op sommige parken kun je zelfs al de handen uit de mouwen en in de aarde steken.

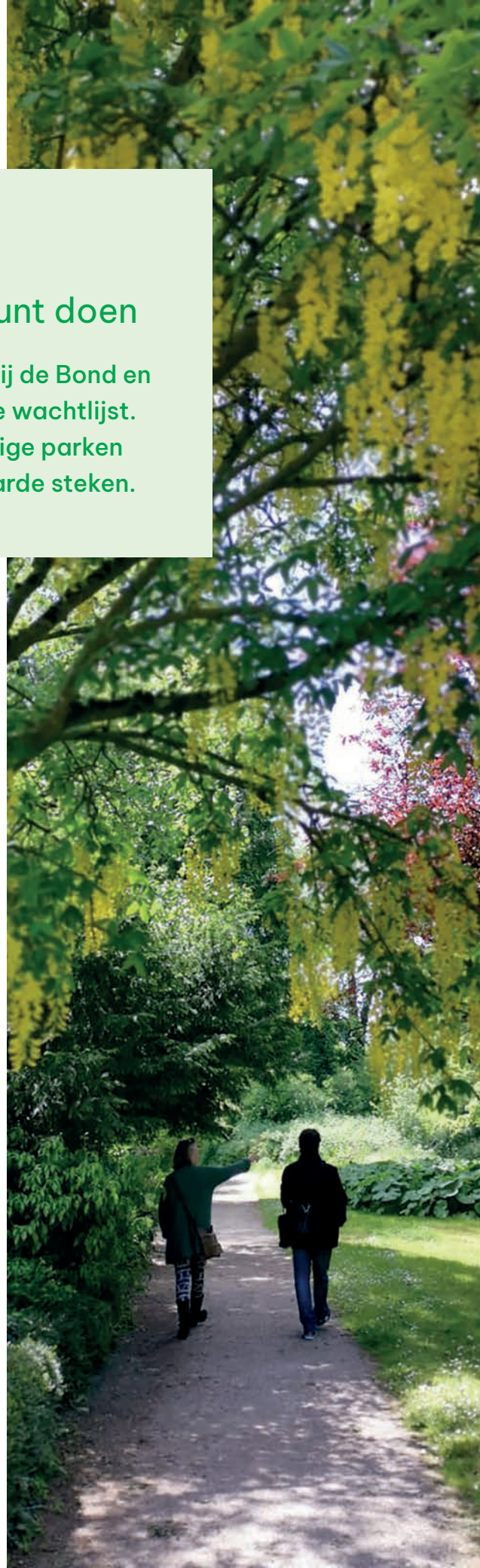
1. Maak regelmatig een wandeling over het tuinpark waar je ingeschreven staat. Zeker nu het voorjaar is begonnen, is het genieten. Zo krijg je een idee van de omvang van het park, van leuke lanen en plekken. Als er een tuin vrijkomt, heb je al een iets beter beeld van de locatie.

2. Sommige parken hebben over hun terrein een beeldenroute, een bomenroute of een andere leuke wandelroute uitgestippeld. Die staan op hun website. Thuis de route printen of ter plekke downloaden en wandelen maar. Het is leuk om een park ook op die manier al een beetje te leren kennen.

3. In de parkniewsbrief, op de website en op aanplakborden bij het hek worden open dagen, lezingen, workshops, (vrijwilligers-) natuurprojecten en evenementen aangekondigd. Vaak zijn die voor iedereen - tuinders, aspirant-leden en stadgenoten - toegankelijk. Meld je aan voor de nieuwsbrief, dan ben je altijd op de hoogte.

4. Soms kun je al meedoen bij het algemeen werk. Vraag er eens naar, bij veel parken is er een commissie of werkgroep algemeen groen en die kunnen altijd extra handen gebruiken. Dit is ook een goede manier om mensen te ontmoeten. Groen verbindt, want iedereen vindt die bloemen, bestjes en bomen leuk, en zo krijg je meteen een verenigingsgevoel mee.

5. Volkstuinieren is populair, dat maakt die wachtlijsten en wachttijden zo lang. Op sommige tuinparken kun je als aspirant-lid toch al aan de slag. Zo zijn er op Sloterdijkmeer een aantal moestuinen van twaalf vierkante meter te huur en op Amsterglorie verhoogde moesbakken. In de zomervakantie is er altijd wel een moesbuur te vinden die je planten water wil geven als je op vakantie bent. Het is weliswaar nog geen tuin, maar wel een goed begin.

Starten met natuurlijk tuinieren

Zo deden ze dat op Buikslotermeer

Wij tuinders hebben de laatste jaren veel gehoord over natuurlijk tuinieren; dat draagt bij aan de gezondheid van de bodem, de biodiversiteit en het milieu. Tuinieren met de natuur staat dan ook hoog op de agenda van onze tuinparken. Els Knipscheer tuiniert op Buikslotermeer en geeft daar leiding aan de werkgroep Natuurlijk Tuinieren. Ze deelt haar ervaringen met Deniz Keklik, enthousiast tuinder bij Tigeno.

Hoe zijn jullie op het park met natuurlijk tuinieren begonnen?

“In 2013 heeft ons toenmalige tuinparkbestuur een aanvraag ingediend bij de Bond voor het behalen van het Nationaal Keurmerk Natuurlijk Tuinieren van AVVN. Een werkgroep oprichten was hiervoor een van de voorwaarden en zo ontstond al snel een werkgroep Natuurlijk Tuinieren. Onze taak is het algemeen groen op een natuurlijke manier beheren en hier zo veel mogelijk informatie over uitwisselen met de tuinders op het park en uiteindelijk naar buiten toe, zoals in de buurt en de stad. Roos van het AVVN kwam twee jaar lang naar Buikslotermeer en heeft vanuit haar expertise meegedacht over wat we zouden kunnen verbeteren. Zij heeft veel ideeën uitgewisseld en was een grote steun voor ons. De opgedane kennis deelden wij vervolgens met de tuinders en andere geïnteresseerden en pasten we toe op het park. En dat wierp vruchten af: op 25 september 2021 kregen we een vierde stip, de hoogste waardering. Ook ontvingen wij in 2022 het ‘Internationaal Ecologisch Diploma Des Jardins’. Jaarlijks verleent de Fédération een eretitel aan tuinparken die door hun inrichting, beheer, onderhoud en communicatie een voortreffelijk voorbeeld zijn voor de volkstuinsector.” Els benadrukt dat het meedoen met het keurmerk aanleiding gaf om vanuit een ander perspectief naar tuinieren te kijken. “Want op ons tuinpark is niet iedereen even enthousiast geweest over een andere visie op het tuinieren in het algemeen groen. Doordat de leden van de werkgroep tijdens de werkbeurten samen met de tuinders zijn

gaan tuinieren en in de pauze onder het genot van een kop koffie of thee met elkaar het gesprek zijn aangegaan, zijn steeds meer tuinders gaan inzien dat we allemaal kunnen bijdragen aan een natuurlijkere manier van tuinieren en groenonderhoud. Want waarom bestrijdingsmiddelen en kunstmest gebruiken als het ook anders kan? Zelfgemaakte compost bijvoorbeeld kan heel veel problemen oplossen. Daarmee heb je zelf in de hand wat je op de composthoop verzamelt en kun je zo voedselrijk mogelijke compost aan de aarde toevoegen. Met zo'n bodemverbeteraar kun je sterke planten kweken. Wat ook zo fijn is: tijdens het algemeen werk kun je dingen uitleggen, voordoen en vragen beantwoorden, ideaal. Het leuke is dat tuinders dan ook gaan kijken hoe ze het werk in hun eigen tuin zo natuurlijk mogelijk vorm kunnen geven. Ze denken dan misschien ook aan een compostbak en een waterton die ze neer kunnen zetten. Dat rimpeleffect is groot. Ja, het samen tuinieren tijdens het algemeen werk en al doende kennis en ideeën over natuurlijk tuinieren uitwisselen, is volgens mij een groot pluspunt voor een volkstuinpark.”

Jullie werkgroep begeleidt de tuinders al sinds 2014 vanuit een natuurlijke visie?

“Inderdaad, we werken sinds 2014 elke zaterdagochtend samen met de tuinders en de tuinparkcommissieleden (T.P.C.) in het algemeen groen op voor ons toebedeelde plantenvakken. Een natuurlijke visie betekent dat wij regelmatig nieuwe ideeën hebben. Die nieuwe plannen zetten we graag op papier en dan gaan we in gesprek

met de andere leden van de commissies. Samen kijken we wat haalbaar is en of het past in het geheel. Deze werkwijze heeft ons geholpen om vooruit te komen en onduidelijkheden en conflicten zo veel mogelijk te vermijden. Zo zijn er onder meer bospaden en plantenvakken met wilde en sierplanten gekomen, een natuurlijke speelplek, een kweekhoek met een grote waterton en veel meer diversiteit in het algemeen groen.”

Bij een nieuw seizoen hoort een nieuwe start. Hoe gaat dat bij jullie?

“Op zaterdagochtend tuinieren wij met de tuinpark-commissieleden. In maart en april starten we het algemeen werk met het weghalen van de afgestorven dorre plantdelen. Die komen versnipperd op de bospaden terecht. De paden worden verzorgd en weer begaanbaar gemaakt. Zo nodig wordt er haksel toegevoegd. De insectenhôtels in het algemeen groen worden nagekeken en aangevuld met bamboe, riet en andere stengels. In mei wordt er gekeken hoe de plantvakken eruitzien en zijn we vooral bezig met wieden en planten.

In 2021 hadden we een aantal extra activiteiten op zaterdagmiddag. In de coronatijd hebben we dat veranderd in een vast open-huis-programma op zaterdagmiddag van

14.00 tot 16.00 uur. Dat bevalt goed. In februari komen we bij elkaar en maken we een programma voor het komende seizoen. Zijn daar meer mensen voor nodig, dan zetten we een oproep in de tuinkrant of benaderen we tuinders tijdens het algemeen werk. Elk jaar zetten we onze activiteiten in een natuurlijk tuinieren folder. Ons programma ziet er zo uit:

Iedereen is welkom om mee te doen aan activiteiten, zoals knutselen met natuurlijke materialen, planten verzorgen, zaaien in de kweekhoek en tipi's bouwen. Je kunt ook een rondleiding over het park krijgen of we kunnen meedenken over natuurlijk tuinieren op de eigen tuin. Als het regent ontvangen we mensen binnen in onze natuurlijk tuinieren ruimte. De posters en foto's aan de wanden maken er een educatieve ruimte van. De middaguren zijn ook geschikt om ervaringen op andere tuinparken aan elkaar door te geven. Buurtbewoners en belangstellenden zijn altijd welkom.”

Jullie hebben een kweekhoek. Kun je daar iets meer over vertellen?

“In 2014 zijn we gestart met een simpele kweekhoek. Daar kweken we merendeel inheemse planten die we in het algemeen groen planten. De tuinplanten die

Loop eens binnen

Op zaterdagmiddag tussen 14.00 en 16.00 uur op tuinpark Buikslotermeer. Andere activiteiten en meer informatie staan op tuinparkbuikslotermeer.nl.

”In de kweekhoek kweken we vooral inheemse planten voor in het algemeen groen.”

tuinders overhebben worden ook verzameld in de kweekhoek. Wij kijken of ze in het algemeen groen passen of dat we andere tuinders er blij mee kunnen maken. In mei hebben we een jaarlijkse plantenruil. Daar worden gratis sierplanten, wilde planten en eetbare planten uitgewisseld. Alles valt zo in een goed lopend kringloopsysteem.”

Is natuurlijk tuinieren rommelig?

“We gebruiken geen kunstmest en bestrijdingsmiddelen en laten planten en bomen zo natuurlijk mogelijk groeien. Om de diversiteit te vergroten grijpen we soms in als planten andere dreigen te overwoekeren. Maar we streven ernaar dat het er zo goed mogelijk uitziet. De kunst is wel om geduld te hebben en de natuur de tijd

te gunnen in evenwicht te komen. Soms maakt een kleine verandering een verschil in beleving, bijvoorbeeld als je heggen in een golvende lijn snoeit. Met een beetje planning en creatief denken, kun je het te wilde beperken en het tuinieren met elkaar proberen efficiënter uit te voeren.”

Wat is het grote voordeel van natuurlijk tuinieren?

“Door samen te werken en kennis te delen, kunnen we een veerkrachtige en bloeiende omgeving creëren die niet alleen mooi is maar ook gezonder voor planten, dieren en mensen en bijdraagt aan meer biodiversiteit. En het is prachtig om te zien hoe de natuur elk jaar weer ontwaakt. De eerste wilde bloeiers die bloeien op natuurlijke plekken zijn onder andere wilgen, dovenetels, moeraswolfsmelk en de donkere ooievaarsbek.”

Zin in!

Activiteitenagenda

Wat is er dit seizoen allemaal op de tuinparken te doen? Prik een datum, vraag je stads- en tuinburen mee en ga op pad. Het hek staat open!

Bond van Volkstuinders Ca.6000 leden 29 Tuinparken

Welkom Amsterdam & omgeving

De Molenaar, De Bongerd, Buikslotermeer, De Grote Braak, De Bretten, Zonnehoek, Wijkergouw, De Molen, De Oase, Sloterdijkmeer, Nut en Genoegen, Buitenzorg, Rust en Vreugd, Tuinwijk, Kweeklust, De Eendracht, Klein Dantzig, Nieuwe Levenskracht, Lissabon, Eigen Hof, Ons Buiten, Amstelglorie, Dijkzicht, Water-Land, Ons Lustoord, Nieuw Vredelust, De Vijf Slagen

West, Noord, Oost, Zuid

23 Verblifstuinparken - met vaak tuinhuisen met de mogelijkheid om te overnachten in het seizoen.
3 Dagrecreatieve Tuinparken - sier en/of moestuinen vaak met een bescheiden tuinhuisje. Hier mag niet overnacht worden.
3 Nutstuinparken - veelal kleine moestuinen met of zonder een schuurtje. Hier mag niet overnacht worden.

Illustratie: Deniz Keklik

MEI

6 mei

Markt voor biologische moestuinplantjes bij De Vijf Slagen: 11.00-15.00 uur.

11 mei

Clubhuis Amstelglorie
Toegang € 5,-
Stadspas € 3,-
Kaartverkoop via amstelglorie.nl/academie.
Hier kun je je ook aanmelden om op de hoogte te blijven van verdere activiteiten.

14 mei

Neem je picknick, je kledje en je tuinverhalen mee en deel die met andere (aspirant-)tuinders op Wijkergrouw. Elke tweede zondag van de maand van 13.00-15.00 uur. Bij slecht weer is de picknick binnen in de Boerderij. Om niet onverwacht te worden overvallen door honderden tuinders, vraagt het park je je komst even te melden op Wijkergrouw@tje@gmail.com.

JUNI

4 juni

In het kader van het 60-jarig bestaan organiseert Wijkergrouw een Groenmarkt in de boomgaard, met planten, stekken, boeken, hapjes, drankjes, livemuziek en sprekers. Kijk op wijkergrouw.nl voor het hele programma en voor meer activiteiten dit jaar.

1 juni - 1 september

Amstelglorie bestaat 70 jaar en organiseert een gedichtenwedstrijd. Zet je liefde voor alles wat bloeit, groeit, fladdert en fluit in de (stads)tuin om in poëzie en mail je pennenvruchten voor 1 september 2023 naar AG.schrijfwedstrijd@gmail.com. Jong en oud, (aspirant-)tuinder of stadgenoot kan meedoen: er is een categorie voor kinderen t/m twaalf jaar en voor mensen die ouder zijn. Eind september worden de winnaars bekendgemaakt.

11 juni

Van 11.00-16.00 uur is de jaarlijkse kunstmarkt en Open Tuinen-dag bij Ons Buiten. Kunstenaars bieden hun schilderijen, foto's, beelden, sieraden, knipkunst, handwerken en andere creaties aan. Daarnaast is er livemuziek, lekker eten en knutselen voor kinderen. Een aantal tuinen is tijdens dit evenement open voor bezoek, dus wandel lekker rond!

11 juni

Neem je picknick, je kledje en je tuinverhalen mee en deel die met andere (aspirant-)tuinders op Wijkergrouw van 13.00-15.00 uur. Zie verder **14 mei**.

15 juni

Clubhuis Amstelglorie
Toegang € 5,-
Stadspas € 3,-
Kaartverkoop via amstelglorie.nl/academie.

17 juni

Een reis door particuliere tuinen in de kop van Noord-Holland, met onderweg gelegenheid om bijzondere planten te kopen. Kosten € 27,50 p.p. Meer informatie en opgeven via tuinparkdijkzicht.nl/nieuws.

17-18 juni

Feestweekend bij tuinpark Nieuwe Levenskracht ter ere van het 90-jarig bestaan.

Op zaterdag 17 juni een taartenwedstrijd: 'Heel Nieuwe Levenskracht bakt'. Patisserie Cees Holtkamp van patisserie Holtkamp en Christina Haube van patisserie van Moss komen jureren. 's Middags kan iedereen een stukje taart komen proeven.

Op zondag 18 juni laten tuinders tijdens de Open Tuinen-dag hun mooie tuin zien aan bezoekers. Ook is er muziek en zijn er workshops voor iedereen. Kijk op tuinparknieuwelevenskracht.nl voor informatie.

18 juni

Van mos tot mol, alles kan op waarneming.nl, het grootste natuurplatform van Nederland en België. Het doel is om de biodiversiteit van de tuinparken in kaart te brengen en die naar natuurliefhebbers en gemeenten meer bekendheid te geven. Zo kunnen we de natuurrijkdom voor nu en voor de toekomst vastleggen. Hierin werkt Nieuwe Levenskracht graag samen met tuinders van andere parken in Amsterdam die hierin ervaring hebben, liefst met een professionele achtergrond, bijvoorbeeld als bioloog.

De bijeenkomst duurt 2 uur en bestaat uit twee delen:

- Wat zijn bijzondere en typerende dieren, planten en andere organismen die we op en rond de volkstuinten tegenkomen, en welke relaties bestaan er tussen hen?
- Hoe werkt het plaatsen van waarnemingen op deze website, en wat kun je er allemaal mee?

De bijeenkomst vindt plaats in de kantine van Nieuwe Levenskracht en begint om 14.00 uur. Zij is (gratis) toegankelijk voor tuinders en andere geïnteresseerden uit Amsterdam. Contactpersoon is Jaap van der Veen, voor meer informatie te mailen op jv3@xs4all.nl.

25 juni

Open Tuinkunst Dag Tuinwijk ism Kweeklust. Tuinders stellen hun tuin open voor bezoekers en creatieve tuinders kunnen een expositie inrichten met eigen werk. Kijk op de tuinparkwebsites voor meer informatie.

JULI

9 juli

Op tuinpark Dijkzicht wordt gespeeld, gezongen en gedanst. Haal een (gratis) plattegrond bij de kantine en stel je eigen route samen langs de tuinen én optredens! Ook op deze dag: plantjes-verkoop uit de kas.

9 juli

Neem je picknick, je kledje en je tuinverhalen mee en deel die met andere (aspirant-)tuinders op Wijkergouw van 13.00-15.00 uur. Zie verder [14 mei](#).

AUGUSTUS

13 augustus

Picknick en concert! Vanaf 13.00-15.00 uur is de picknick, de aanvangstijd van het concert staat tegen die tijd op wijkergouw.nl. Zie verder [14 mei](#).

26 en 27 augustus

Bloemen-, groente- en fruittentoonstelling op Buitenzorg. Check voor alle informatie het Laatste Nieuws op tuinparkbuitenzorg.nl.

SEPTEMBER

9 september

Herfstfeest bij tuinpark Nieuwe Levenskracht. Tapas, salsa-les en een dansavond met de Caribische band Macamba zorgen voor een exotisch slot van het 90-jarig jubileumjaar. En dan op naar de 100! Kijk op tuinparknieuwelevenskracht.nl voor meer informatie.

10 september

Neem je picknick, je kledje en je tuinverhalen mee en deel die met andere (aspirant-)tuinders op Wijkergouw van 13.00-15.00 uur. Zie verder [14 mei](#).

Zin gekregen?

Dit is een selectie van de activiteiten die georganiseerd worden. In de loop van het seizoen wordt er nog veel meer op touw gezet. Heb je een vrije (mid)dag, kijk dan eens of er iets te doen is bij een tuinpark in de buurt. Op hun eigen website staat alle informatie. Of kijk op facebook.com/bondvanvolkstuinters en op Instagram [@bondvanvolkstuinters](https://instagram.com/bondvanvolkstuinters).

Daarnaast staan opbuurtgroen020.nl heel veel activiteiten van zowel volkstuinparken als van andere groene initiatieven.

Een activiteit aanmelden?

Mail die naar vroegop@bondvanvolkstuinters.nl, dan zetten wij je lezing, workshop, open dag et cetera door naar onze accounts op Facebook en Instagram; zo zijn nog meer mensen op de hoogte.

Het wordt een mooi seizoen!

Ontdek eens een park met kinderen

Sommige tuinparken hebben voor kinderen iets speciaals georganiseerd.

Konijn op het spoor door De Bongerd

Dwars door de natuur huppelt een stout konijn. Volg hem, dan kom je allerlei leuke te weten over wat je onderweg tegenkomt.

Download thuis het dwaalspoor van stoutkonijn.nl/dwaalspoor/ #amsterdam-tuinpark-de-bongerd, print de route uit en ga op pad. Speurpret verzekerd!

Buitenspelen bij De Eendracht

Schommels en klimtoestellen staan er naast wilgentenen hutjes en boomstam-auto's en soms wordt er zelfs een hut gebouwd: in de speeltuin bij De Eendracht zijn kleintjes wel even zoet.

Audiowandeling op Amstelglorie

Een vrolijke audiotour over de natuur voor kinderen van 4 tot 12 jaar. Loop over de paadjes van Amstelglorie en ontdek wat er verstopt zit in de struiken, bomen en onder de grond... Pissebedden, bliksemsnelle ijsvogels en regenwormen die winden laten! Het is leuk als je een loep(doosje) en een schepje bij je hebt, maar het kan ook prima zonder.

Open via amstelglorie.nl/wandelroute-op-amstelglorie de link op je telefoon, plug oortjes in of zet een koptelefoon op en wandelen maar.

De tour bestaat uit 5 delen en duurt in totaal circa 30 minuten. Veel plezier!

Kabouterpad op Tuinwijk

Stop in de rugzak een kleine picknick en een tasje om wat vondsten in te verzamelen. En vergeet je telefoon niet. Bij het mededelingenbord bij de ingang van het park is het eerste kabouterpaaltje te zien. Vanaf hier is het volgende kabouterpaaltje zichtbaar. Er zijn vijftien paaltjes.

Op tuinparktuinwijk.nl/voorzieningen/kabouterpad kun je onderweg de opdrachten voorlezen die de kinderen kunnen uitvoeren. Bij paaltje 10 staat de kabouter tafel met de kabouterstoelen, een plek voor een picknickpauze. Bij paaltje 15 gaan de kinderen op zoek naar de rode deur van het kabouterhuis. Verrassing!

Dit is een selectie, er is op tuinparken nog veel meer te beleven voor kinderen. Kijk op de websites van de verschillende parken en ga eropuit.

ermans
blokhuisen

**jouw specialist in
volkstuinhuizen**

scan me

www.hermansblokhuisen.nl/vroegop

Aardbeienplanten Frigo

Assortiment doordragers;

Mix van Bravura, Favori en Florentina

Pakket 1: 30 stuks € 27,50

Pakket 2: 60 stuks € 52,50

Pakket 3: 90 stuks € 75,00

Assortiment juni dragers;

Mix van Flair, Sonsation en Faith

Pakket 1: 30 stuks € 22,50

Pakket 2: 60 stuks € 42,50

Pakket 3: 90 stuks € 60,00

**Prijzen zijn exclusief levering*

Bestel via de mail:

summerking@flevoplant.nl

SUMMERKING
De lekkerste aardbeien uit jouw tuin

BONDS- VERGADERING

Zaterdag 10 juni 2023

Inloop 12:30 uur
Aanvang 13:00 uur
Tuinpark Ons Buiten

AGENDA

1. Opening, mededelingen
2. Vaststelling verslag van de vorige bondsvergadering (10 december 2022)
3. Jaarverslag 2022
 - Verslag activiteiten 2022
 - Financieel verslag 2022, verslag van de accountant en de Financiële Commissie
 - Vaststellen Financieel verslag 2022 en daarmee het verlenen van decharge aan de leden van het bondsbestuur voor het gevoerde beleid in 2022
4. Terugkoppeling onderhandelingen met de gemeente Amsterdam
5. Voorstellen vanuit de tuinparken
 - Contributie aspirant-leden
6. Benoemingen en voordrachten
7. Toegankelijkheid van de tuinparken
8. Rondvraag en sluiting

PRAKTISCHE INFORMATIE

Afvaardiging naar de bondsvergadering

Elke afdeling (tuinpark) van de bond van volkstuinders kan drie tuinders afvaardigen om mee te discussiëren en te stemmen tijdens de bondsvergadering. Minstens een van de drie afgevaardigden is een lid-tuinder en geen afdelingsbestuurder. De bondsafgevaardigden worden voor drie jaar gekozen door de ledenvergadering van hun tuinpark.

Stukken voor de bondsvergadering

Alle stukken bij de agenda worden uiterlijk 20 mei 2023 aan alle afdelingsbesturen en (voor zover bekend) de bondsafgevaardigden gestuurd. Zijn de stukken eerder klaar? Dan worden ze op www.bondvanvolkstuinders.nl/ bondsvergaderingen gezet. Check deze pagina dus regelmatig.

Vragen over agendaonderwerpen?

Om ervoor te zorgen dat alle agendapunten de aandacht krijgen die ze verdienen, verzoeken we de bondsafgevaardigden om eventuele vragen en tekstuele opmerkingen op de agendastukken uiterlijk 4 juni te mailen aan beleid@bondvanvolkstuinders.nl. Op de bondsvergadering zelf kan dan de tijd die we hebben, besteed worden aan uitwisseling van argumenten, inhoudelijke discussie en besluitvorming. Heb je als lid-tuinder vragen over de agenda, breng deze dan naar voren in de ledenvergadering van je eigen tuinpark of neem contact op met jullie bondsafgevaardigden.

Bijwonen als toehoorder

Ben je geen bondsafgevaardigde maar wil je als lid-tuinder de bondsvergadering bijwonen als toehoorder? Dat kan zolang er voldoende plaatsen zijn. Meld je uiterlijk 6 juni aan via info@bondvanvolkstuinders.nl.

LOCATIE

Tuinpark Ons Buiten clubgebouw
Riekerweg 15 - 1066 BT Amsterdam

Met de fiets:

Ons Buiten bevindt zich in Amsterdam Nieuw-West vlak bij De Nieuwe Meer. Vanaf de Oude Haagseweg houd je via Park de Oeverlanden een groene fietsroute aan.

Met het openbaar vervoer:

Reis naar metrohalte Henk Sneevlietweg - te bereiken met Metro 50 vanaf NS Station Amsterdam-Zuid, NS Station Lelylaan of NS Station Sloterdijk. Stap bij metrohalte Henk Sneevlietweg op bus 68 en stap, na ongeveer 3 minuten, uit bij halte John M. Keynesplein. Vanaf daar is het ongeveer 15 minuten lopen (1,2 km) naar Tuinpark Ons Buiten. Voor meer informatie: GVB: 0900-8011.

Met de auto:

Kom je van buiten Amsterdam? Volg de A10 naar Amsterdam Nieuw-West en neem Afrit 7-Amsterdam-Slotervaart-Knooppunt De Nieuwe Meer. Ons Buiten heeft een groot parkeerterrein met gratis parkeren.

KORTE TOELICHTING OP DE AGENDA

NB. deze tekst is van 24 maart 2023. Het is mogelijk dat er inmiddels stukken beschikbaar zijn op www.bondvanvolkstuinders.nl/bondsvergaderingen terwijl hier nog anders vermeld staat.

Ad. 2 Verslag vorige bondsvergadering

Het betreft het verslag van de bondsvergadering op 10 december 2022. De besluitenlijst van deze vergadering staat op pagina 38 in deze Vroegop. Het concept-verslag wordt op bovengenoemde webpagina gepubliceerd.

Ad. 3 Jaarverslag 2022

Verslag activiteiten 2022

Het verslag van de activiteiten 2022 staat vanaf pagina 33 in deze Vroegop en zal tevens worden gepubliceerd op bovengenoemde webpagina.

Financieel verslag 2022

Dit financieel verslag betreft dat deel van de financiën dat wordt toegerekend aan de bond (personeel en huisvesting bondskantoor, kosten bondscommissies en bondsbestuur).

Bij het sluiten van de inzendtermijn voor deze editie van Vroegop zijn de laatste mutaties nog niet verwerkt. Globaal kunnen wij aangeven dat begroting van de jaarrekening (negatief € 22.467) uitkomt op een positief resultaat van € 48.122. Dit komt o.a. door de volgende verschillen ten opzichte van de begroting:

- Hogere contributie/verenigingsinkomsten van € 60.000
- Lagere bestuurlijke kosten van € 10.000

Het Financieel verslag 2022 alsmede de bevindingen van de Financiële Commissie worden gepubliceerd op bovengenoemde webpagina.

NB. Het totaal voor 2022 (d.w.z. alle 29 tuinparken en bondsdeel) wordt na vaststelling van alle deeljaarrekeningen samengevoegd in de geconsolideerde jaarrekening. Deze samengevoegde jaarrekening staat altijd op de agenda van de bondsvergadering in het najaar.

Ad. 4 Terugkoppeling onderhandelingen met de gemeente Amsterdam

Kleine terugblik: alweer twee jaar geleden hebben we met de gemeente Amsterdam overeenstemming bereikt over de gezamenlijke uitgangspunten voor de nieuwe afspraken en het nieuwe huurcontract. Daarmee was

de eerder aangekondigde exorbitante verhoging van de grondhuur van de baan.

Iedereen was het erover eens dat er vervolgens vaart moest worden gemaakt met de uitwerking van deze uitgangspunten: er moesten nieuwe huurcontracten komen, er moest een onderhoud-beheerfonds worden opgericht, de tuinparken zouden aan de slag gaan om 'Meer te doen voor meer Amsterdammers', de communicatie rond wat er allemaal te doen is op de parken zou worden opgepakt en, en passant, zou ook het oude hoofdpijndossier van het vuilwater (wel/niet aansluiting op het riool van alle tuinparken) tot een goed einde gebracht worden. Vanaf die tijd is het hele proces echter dermate vertraagd dat het bondsbestuur anno nu helaas nog steeds geen concept-huurcontract kan voorleggen aan de leden. Positief is dat de verantwoordelijk wethouder de gezamenlijke uitgangspunten afgelopen januari heeft herbevestigd; negatief is dat de gemeente tot de conclusie is gekomen dat het gehele dossier (want dat zijn we inmiddels) door een andere gemeentelijke dienst moet worden opgepakt. Het bondsbestuur zal de bondsvergadering op 10 juni hier verder over berichten.

Ad. 5 Contributie aspirant-leden

Op de vorige bondsvergadering (december 2022) heeft tuinpark Klein Dantzig een verlaging van de contributie van aspirant-leden naar voren gebracht. Aspirant-leden betalen jaarlijks een bedrag ter hoogte van 50% van de bondscontributie van lid-tuinders. Omdat de wachtlijsten de laatste jaren een flinke groei hebben doorgemaakt is de wachttijd voor toewijzing aan aspirant-leden langer dan voorheen en betalen aspirant-leden opgeteld over de jaren heen dus ook meer. De bondsvergadering heeft in december 2022 besloten om dit onderwerp door te schuiven naar a.s. vergadering. Op de voornoemde webpagina wordt het advies van het bondsbestuur hierover gepubliceerd.

Ad. 6 Benoemingen en voordrachten bondsbestuur en bondscommissies

Op moment van schrijven zijn er nog geen benoemingen bekend.

Ad. 7 Toegankelijkheid van de tuinparken

Op één punt hoeven we zeker niet te wachten op nieuwe huurcontracten en dat is de toegankelijkheid van onze tuinparken, oftewel 'Meer doen voor meer Amsterdammers'. Bij dit onderwerp delen een aantal tuinparken hun ervaringen over wat op hun park al gebeurt. Wat loopt goed en wat minder? Wat is de impact op zaken als veiligheid, bedrijvigheid en zwerfafval?

VERSLAG ACTIVITEITEN 2022

BOND VAN VOLKSTUINDERS

1. Inleiding

Na twee coronajaren was 2022 een jaar waarin dingen weer terug naar normaal konden. De laatste lockdown was eind februari opgeheven en het tuinseizoen 2022 kon zonder enige belemmering van start gaan. Maar sommige dingen bleven: ook los van corona is zoomen toch wel erg handig, thuiswerken blijkt ook te kunnen op een volkstuin en het besef wat een zegen het tuinieren op een volkstuin is, vooral wanneer je kleinbehuist bent, wordt nog elke dag bevestigd.

De tuinparken van de Bond liggen in vier gemeenten, te weten Amsterdam, Ouder-Amstel, Landsmeer en Almere. In 2022 vergden m.n. de ontwikkelingen in de gemeente Amsterdam en Ouder-Amstel opnieuw veel van onze aandacht en tijd. Daarnaast zijn we verdergegaan met de ontwikkeling van de volkstuinen en de organisatie ervan; zie hiervoor de paragrafen 3, 4 en 5 van dit verslag.

2. Gemeente Amsterdam

2.1 Onderhandelingen nieuwe huurcontracten gemeente Amsterdam

De gemeente Amsterdam is eigenaar en verhuurder van de grond van 27 van de 29 bij de Bond aangesloten tuinparken. In het verleden had elk tuinpark een eigen contract, vaak nog gesloten met de stadsdelen of het gemeentelijk grondbedrijf. Deze contracten zijn allemaal verschillend, bij elk tuinpark ligt b.v. de onderhoudsverplichting van het park weer net iets anders, een aantal parken ontvangt een onderhoudsbijdrage, andere weer niet. Wat elk contract gemeen heeft, is dat deze inmiddels allemaal zijn verlopen en steeds met een jaar zijn verlengd. En dat vaak al jaren ondanks aandringen vanuit tuinparken en Bond voor nieuwe contracten.

Het jaar 2022 had het jaar moeten worden waarin aan deze onzekere situatie eindelijk een einde zou komen. Nadat ook de gemeenteraad van Amsterdam op 23 december 2021 had ingestemd met de 'Gezamenlijke uitgangspunten verdere ontwikkeling volkstuinparken in de gemeente Amsterdam' leek niks meer in de weg te staan om voortvarend nieuwe langlopende huurcontracten af te spreken. Voortvarend werden in elk geval vijf projectgroepen (nieuw huurcontract,

beheerfonds, toegankelijkheid, vuil water en communicatie) opgetuigd die elk op een deelonderwerp de gemeente, de Bond van Volkstuinders en een afvaardiging van niet-Bondsparken (tezamen de stuurgroep) zouden adviseren. De stuurgroep zou, aan de hand van de gegeven adviezen, vervolgens een eindoordeel over de voorstellen geven die aan alle lid-tuinders zouden kunnen worden voorgelegd.

Maar het jaar 2022 werd helaas niet het jaar met nieuwe huurcontracten. Het werd een jaar van vertraging, van steeds wisselende stuurgroep-coördinatoren en een nieuwe verantwoordelijke wethouder die pas recentelijk is toegekomen aan de volkstuinen. Met het gevolg dat pas in de loop van 2023 weer de draad serieus kan worden opgepakt. Gelukkig hebben de projectgroepen niet stilgezeten en kan hun advies snel omgezet worden in concrete daden; alleen de groep over de vuilwaterproblematiek is nooit bij elkaar geweest, omdat gemeente en Waternet geen projectleider konden aanstellen.

En gelukkig zitten onze tuinders ook niet stil. Het besef dat we de ruimte van onze parken moeten delen met stadgenoten en dat we 'Meer doen voor meer Amsterdammers' wordt inmiddels breed gedragen door heel veel tuinders. Een deel van de afspraken met de gemeente Amsterdam komt daarmee ook zonder huurcontract al tot stand; financiële en personele bijstand van de gemeente blijft echter nodig voor m.n. infrastructurele aanpassingen ter vergroting van de toegankelijkheid (zoals nieuwe poorten, bruggen, wandelroutes e.d.).

Optimistisch als we zijn (anders moet je ook niet aan een volkstuin beginnen) hebben we er vertrouwen in dat zaken nu voortvarender worden opgepakt dan in de afgelopen periode het geval is geweest.

2.2 Hoofdgroenstructuur

De gemeente Amsterdam heeft in 2022 het (concept) beleidskader over de hoofdgroenstructuur gepubliceerd. De Bond van Volkstuinders is als vereniging met zo'n 6.000 volkstuinders en idem aantal aspirant-leden hier direct bij betrokken; de 300 hectare welke we in beheer hebben vallen namelijk onder deze groenstructuur. Wij hebben in overleg met onze tuinparken uitgebreid op

het concept gereageerd. Ons belangrijkste commentaar betrof:

- Het concept beleidskader wordt gekenmerkt door algemene abstracties over een hoofdgroenstructuur, zonder dat de invulling daarvan duidelijk is.
- Het instellen van een breed adviesorgaan voor de hoofdgroenstructuur, waar ook de volkstuinparken deel van uitmaken. Het college van B&W heeft dit voorstel niet overgenomen.
- Het laten vervallen van 'beheerplannen'. Met een beheerplan werd voor de volkstuinparken een nieuwe planvorm geïntroduceerd, die niet is vastgelegd in de afspraken van 6 mei 2021. Wij zijn tegen 'meer papier' en voor 'handen uit de mouwen'. Dit voorstel is uiteindelijk door het college van B&W overgenomen. Inmiddels is de besluitvorming over dit onderwerp onderhevig aan een procedure voor een referendum.

3. Inzet van de leden

Het is bij veel verenigingen geen onbekend gegeven: leden die wel lid zijn van een vereniging en genieten van de voordelen welke het lidmaatschap met zich brengt, maar zich minder inzetten voor diezelfde vereniging dan ze zich bij toewijzing van de tuin hadden beloofd en voorgenomen. Vooropgesteld dat binnen onze vereniging er vaak grote betrokkenheid is met het wel en wee op de tuin, moeten we ook concluderen dat alle werkzaamheden die daarmee samenhangen vaak op de schouders van te weinig mensen terechtkomen. Hierdoor worden afdelingsbestuurders en commissieleden vaak zwaar overvraagd. De betrokkenheid van sommige tuinders bestaat soms ook te veel uit het vanaf de zijlijn bekritisieren van de wel actieve tuinders en te weinig uit constructief meehelpen en initiatief nemen om zaken op het park te verbeteren. Daarnaast zijn er tuinders die zich net iets te veel terugtrekken op hun eigen tuin en maar mondjesmaat invulling geven aan de verantwoordelijkheden die het lidmaatschap van een vereniging met zich meebrengt.

Binnen de Bond is hier in 2022 discussie over gevoerd: de koers moet verlegd worden; de organisatie, het onderhoud en beheer van een tuinpark vergen de constructieve inzet van alle leden.

Een van de manieren om die actieve bijdrage vorm te geven is het verrichten van algemeen werk door de leden. Het bondsbestuur heeft in de bondsvergadering van december 2022 een voorzet gedaan om 'algemeen werk' breed te definiëren: flexibele inzet in tijd, tempo en werkzaamheden maken het tuinders mogelijk om invulling-op-maat te geven aan het algemeen werk. Want de inzet voor het collectief betekent niet per se

dat die inzet ook in groepsverband moet worden uitgevoerd - er is en moet ook ruimte zijn op een tuinpark om dat op een andere manier in te vullen.

4. Ontwikkeling van de vereniging als organisatie

De Bond van Volkstuinders is een organisatie waar we, binnen het bondsbureau, te maken krijgen met een groot aantal breed uitwaaiende onderwerpen; van gemeentelijke belastingen tot waterstanden, van subsidies voor culturele evenementen tot kapvergunningen. Dit alles verdeeld over vier gemeenten en drie waterschappen met elk weer net wat andere regelingen. Daarnaast natuurlijk het reguliere werk m.b.t. de financiële administratie en de ledenadministratie. En dat is niet eens het meeste werk! Op de tuinparken zelf ligt de doorlopende opdracht voor het onderhoud en beheer van bruggen, duikers, paden, gebouwen, poorten, bomen etc. De vraag lag dan ook in 2022 op tafel hoe dit alles behapbaar te houden en te zorgen voor een toekomstbestendige organisatie.

Hierbij speelt op bondsniveau ook de positie en inzet van het bestuur. We zijn in de afgelopen periode tot de conclusie gekomen dat het, hoe het nu is ingericht, te veel werk is voor een vrijwillig bestuur. Om ook in de toekomst goede bestuursleden te kunnen enthousiasmeren voor het bondsbestuur, is het nodig om de beweging te maken naar minder werkbestuur en meer toezichthoudend. Dat betekent dat er meer werkzaamheden die nu door het bondsbestuur worden gedaan bij de betaalde medewerkers van het bondsbureau komen te liggen.

Het bovenstaande heeft geresulteerd in een uitbreiding van capaciteit van de werkorganisatie, het voornemen om de ondersteuning van de tuinparken voor wat betreft onderhoud en beheer te versterken en het voornemen voor het opzetten van een programma opleidingen/ trainingen ter versteviging van de kennis en kunde op de tuinparken.

5. Keurmerk Natuurlijk Tuinieren

Van onze 29 bondstuinparken heeft bijna twee derde het Keurmerk Natuurlijk Tuinieren van de AVVN (bekend als 'de stippen'). Het streven is om voor elk tuinpark een traject in te zetten om op termijn dit keurmerk binnen te halen. Het liefst zouden we alle tuinparken daarvoor direct aanmelden, maar uiteraard is dit geen beslissing van de Bond alleen: het zijn de tuinders op de tuinparken die hun schouders moeten zetten onder alle werkzaamheden rond het aanvragen en uitvoeren van het Keurmerk Natuurlijk Tuinieren en de AVVN die

voldoende capaciteit moet hebben om opeenvolgende trajecten, niet alleen uit Amsterdam e.o. maar uit heel Nederland, te begeleiden. In afwachting van dit laatste zijn een aantal van onze tuinparken in 2022 alvast begonnen met de eerste stappen van de aanvraag.

6. De Nieuwe Kern

De Nieuwe Kern is het gebied in het noordelijke puntje van de gemeente Ouder-Amstel, ingeklemd tussen Amsterdam en Amsterdam-Zuidoost. Daarin liggen drie bij de Bond aangesloten volkstuinparken, te weten Dijkzicht, Ons Lustoord en Nieuw Vredelust. Nieuw Vredelust en een deel van Ons Lustoord worden al geruime tijd bedreigd met opheffing. De tuinparken en de Bond hebben zich van meet af aan hard gemaakt voor de voortzetting en bestaanszekerheid van deze tuinparken. Helaas is ook in 2022 duidelijk geworden dat de gemeente Ouder-Amstel én de gemeente Amsterdam (als eigenaar van de grond) nog steeds hun plannen voor woningbouw en de aanleg van een nieuw park willen doorzetten ten koste van bestaande tuinparken. De tuinparken gaan nu twee sporen volgen. Het eerste spoor is: het (juridisch) blijven aanvechten op alle inspraak- en beïnvloedingsmomenten dat er tuinparken (gedeeltelijk) verdwijnen. Het tweede spoor is: ervoor zorgen dat, indien blijkt dat opheffing onvermijdelijk is, de herinrichting van het resterende tuinparkengebied zodanig (en tijdig) is beïnvloed dat voor de tuinders het maximale resultaat wordt bereikt; via een proces van co-creatie of anderszins.

7. Windturbines

Verskillende tuinparken aan de randen van de stedelijke bebouwing zagen zich in 2021 geconfronteerd met het plan van de gemeente Amsterdam om 17 megawindturbines van 200 meter hoogte mogelijk vlak bij het tuinpark te plaatsen. Een deel daarvan lijkt, aldus sommige studies, gepland op slechts 150 meter afstand van de tuinparken. Deze afstand is onaanvaardbaar dichtbij; het levert geluidsoverlast en slagschaduw op, ze bewegen permanent en er is, ook van grotere afstand, sprake van grove landschapsvervuiling. Dit soort plannen gaat gepaard met veel ambtelijke en juridische stukken en met complexe effectmetingen, waarbij volksgezondheid, economische belangen en natuurbehoud om de aandacht strijden. De tuinparken in kwestie hebben daarom, in gezamenlijkheid met de Bond, een actieve werkgroep opgericht om dit complexe vraagstuk kritisch te volgen. Daarnaast is besloten om een juridisch expert hiervoor in te schakelen - in eerste instantie als 'sparringpartner' voor de actieve tuinders op dit dossier.

8. Leden, inschrijvingen en uitschrijvingen, wachtlijsten

In 2022 hebben zich 1.533 nieuwe aspirant-leden ingeschreven en 1.582 aspirant-leden uitgeschreven.

Vergelijk:

2021: 1.930 inschrijvingen en 1.066 uitschrijvingen

2020: 2.926 inschrijvingen en 758 uitschrijvingen

2019: 1.826 inschrijvingen en 536 uitschrijvingen

De explosieve groei van de wachtlijsten in de laatste jaren is daarmee afgevlakt. Op 31 december 2022 stonden 6.780 aspirant-leden ingeschreven bij de Bond.

In 2022 zijn 262 tuinen opgezegd en van tuinder gewisseld (vergelijk 2021: 271 | 2020: 319 | 2019: 356).

De bondsvergadering heeft in december 2022 herbevestigd dat het ingevoerde woonplaatsbeginsel ook geldt voor kinderen (en ouders) van tuinders. Dat betekent dat wanneer mensen zich nu inschrijven bij de Bond, ze alleen een tuin krijgen wanneer ze, op het moment van toewijzing, wonen in één van de vier gemeenten waar de tuinparken van de Bond van Volkstuinders liggen (Amsterdam, Ouder-Amstel, Landsmeer, Almere) of wonen in Badhoevedorp of de gemeente Diemen.

9. Communicatie

Ook in 2022 hebben we geregeld via het zgn. Besturenoverleg informatie uitgewisseld met de besturen van de tuinparken. De in 2021 geïntroduceerde Besturenbrief is daarnaast een vast maandelijks schrijven aan de tuinparkbesturen met daarin updates over onderhandelingen en recente relevante regelgeving, aankondigingen van bijeenkomsten en trainingen e.d.

In april 2022 is het nieuwe logo samen met de nieuwe website van de Bond van Volkstuinders gelanceerd. Tussen 1 mei en 31 december is de nieuwe website 27.071 keer bezocht door 16.704 unieke bezoekers. Gemiddeld bekeken ze 5,12 webpagina's per bezoek. M.n. de pagina's 'Hoe kom ik aan een tuin?', praktische informatie voor tuinders en de webpagina 'Agenda en stukken bondsvergadering december 2022' zijn veel bezocht.

Vroegop magazine is in 2022 tweemaal verschenen ('Thema's 'Bouwsels' en 'De Vereniging - de kunst van samen met elkaar'), ook de Vroegop nieuwsbrief is tweemaal verstuurd aan alle leden en aspirant-leden. We zoeken nog verder naar verbetering van onze communicatie, onder meer door gebruik van sociale media: @bondvanvolkstuinders op Instagram en op facebook.com/bondvanvolkstuinders.

10. Bijeenkomsten, workshops, trainingen

De bondsvergadering heeft in december 2022 ingestemd met het voornemen om een jaarprogramma op te stellen voor bijeenkomsten, workshops, cursussen en trainingen voor commissies en afdelingsbesturen.

We beginnen gelukkig niet vanaf nul; in 2022 zijn de volgende bijeenkomsten georganiseerd:

Januari 2022	Introductiebijeenkomst nieuwe afdelingsbestuurders (nog per zoom i.v.m. corona lockdown)
Mei 2022	AED reanimatie opfriscursus t.b.v. leden EHBO-commissies tuinparken
Juni 2022	AED reanimatie opfriscursus t.b.v. leden EHBO-commissies tuinparken
Juli 2022	Bijeenkomst t.b.v. leden van de tuincommissies tuinparken Bijeenkomst t.b.v. penningmeesters tuinparken (per zoom)
September 2022	Bijeenkomst t.b.v. leden van de tuincommissies tuinparken
Oktober 2022	Bijeenkomst t.b.v. leden van de bouwcommissies tuinparken

11. Wijzigingen statuten en reglementen

De wijzigingen van de statuten en reglementen was een van de beleidsvoornemens 2022. Helaas hebben we hier geen opvolging aan kunnen geven i.v.m. onvoldoende personele capaciteit voor een dergelijk omvangrijk project. De bondsvergadering heeft in december 2022 ingestemd om hiervoor een projectleider aan te trekken.

12. Organisatie - Bestuur, bondcommissies en bondsbureau

Net zoals op alle tuinparken drijven ook het bondsbestuur en de bondcommissies op de vrijwillige tijd, inzet en motivatie van tuinders. Op bondsniveau kent de vereniging een aantal statutaire commissies die in 2022 verder versterkt zijn. Daarnaast heeft de vereniging een aantal betaalde medewerkers op het bondsbureau.

Bestuur Bond van Volkstuinders

per 31 december 2022

<i>Eric van der Putten</i>	Voorzitter bondsbestuur en tuinder Sloterdijkmeer
<i>Marjo Visser</i>	Vicevoorzitter bondsbestuur en tuinder De Bretten
<i>Theo Mondij</i>	Penningmeester bondsbestuur en tuinder Buikslotermeer
<i>Annemieke Timmerman</i>	Secretaris, portefeuillehouder Groen bondsbestuur en tuinder Wijkergouw
<i>Marieke Schep</i>	Algemeen bondsbestuurslid portefeuille communicatie en tuinder De Bretten
<i>Monique Hollenkamp</i>	Algemeen bondsbestuurslid en tuinder Nut en Genoegen
<i>Nikola Eltink</i>	Algemeen bestuurslid en tuinder De Bretten

Wijzigingen 2022 bestuur

Monique Hollenkamp en Nikola Eltink zijn beiden in december 2022 voor een periode van 3 jaar door de bondsvergadering gekozen als nieuwe leden van het bondsbestuur. Er zijn in 2022 geen bestuursleden teruggetreden.

Statutaire bondscommissies

per 31 december 2022

Financiële commissie

Ralf Grevelink	Tuinder De Eendracht
Harrie Vriezen	Tuinder De Groote Braak
Roel Wessels	Tuinder Ons Buiten
Alexandra Wilmering	Tuinder Lissabon

Tuchtcommissie

Maarten Kox	Voorzitter en tuinder Ons Buiten
Monique Jansen	Secretaris en tuinder Waterland
Edo Polak	Tuinder Eigen Hof
Jeep de Jong	Tuinder Sloterdijkermeer
Georgine Bom	Tuinder De Vijf Slagen
Joseff Iping	Tuinder De Bongerd

Commissie van Beroep

Lieke Beijlsmit	Tuinder Klein Dantzig
Gonny Hendriksen-Neijssen	Tuinder De Bongerd
Carolijn Winnubst	Tuinder De Bongerd
Ron Limburg	Tuinder Nut en Genoegen

De statuten geven aan dat deze commissie minimaal uit 5 leden bestaat; er is dus in elk geval 1 vacature voor deze commissie.

Bondsbouwcommissie

Pauline Dorhout	Tuinder Rust en Vreugd
Jos van 't Walderveen	Tuinder Kweeklust
Henk Broekhuysen	Tuinder Dijkzicht
Ben Beijaard	Tuinder Tuinwijk
Bernard Kruitwagen	Tuinder De Bongerd

Bondstuincommissie

Marjon Dekker	Tuinder De Groote Braak
Bert Kuit	Tuinder De Eendracht
Jet Tellegen	Tuinder De Molenaar

Commissie van Goede Diensten

Deze commissie is niet operationeel

Milieucommissie

Deze commissie is niet operationeel

Bonds bureau

per 31 december 2022

Er waren per 31 december 2022 acht betaalde medewerkers (6,4 fte) in vaste of tijdelijke dienst bij de Bond van Volkstuinders.

Afdeling Financiën	3,4 fte
Afdeling Secretariaat	2,1 fte
Hoofd bondsbureau	0,9 fte

Het bondsbureau

- Draagt zorg voor de centrale ledenadministratie (inschrijven en uitschrijven van leden en aspirant-leden, inning van de contributie).
- Ondersteunt de afdelingsbesturen van de tuinparken bij een aantal praktische zaken o.a. financiële administratie en opstellen jaarrekeningen, aanvragen van vereiste vergunningen (kapvergunning, horecavergunning), afhandeling van schades, afhandeling van overdracht tuinen.
- Ondersteunt het bondsbestuur en de bondscommissies bij de uitvoering van beleid en werkzaamheden.
- Beantwoordt vragen van (aspirant-)leden en afdelingsbesturen.

Besluitenlijst bondsvergadering

10 december 2022

Onderstaande besluiten en de bijbehorende stukken zijn nog tot eind juni 2023 na te lezen op www.bondvanvolkstuinders.nl/bondsvergaderingen

- Het verslag van de bondsvergadering van 11 juni 2022 is vastgesteld.
- De geconsolideerde jaarrekening 2022 zoals gepresenteerd door het bondsbestuur is vastgesteld.
- Het rentepercentage voor leningen uit het Bouw- en Solidariteitsfonds is, conform voorstel bondsbestuur, vastgesteld op 2%.
- De behandeling van het amendement tot verlaging van de contributie van aspirant-leden is doorgeschoven naar de volgende bondsvergadering.
- De begroting 2023 zoals gepresenteerd door het bondsbestuur, is vastgesteld; daarmee is ook de jaarcontributie 2023 voor leden (€ 81,30) en aspirant-leden (€ 40,65) vastgesteld.
- De normering van de waardebeoordeling tuin en beplanting 2023 is vastgesteld conform voorstel bondsbestuur.
- De normering van de waardebeoordeling bouwsels 2023 is vastgesteld conform voorstel bondsbestuur.
- Het voorstel van het bondsbestuur 'Voorrangsregeling bij opheffing tuinen' is aangenomen. De drie ingediende amendementen op dit voorstel (2 van Klein Dantzig en 1 van Zonnehoek) zijn niet aangenomen.
- Het voorstel van Dijkzicht om het woonplaatsbeginsel uit te breiden voor kinderen van tuinders die in de metropool regio Amsterdam wonen is niet aangenomen.
- Ralf Grevelink, Roel Wessels, Alexandra Wilmering en Harrie Vriezen zijn benoemd als lid van de Financiële Commissie.
- Monique Hollenkamp en Nikola Eltink zijn benoemd als lid van het Bondsbestuur.

Volgende editie:

Het najaarsnummer van **Vroegop staat in het teken van afval, composteren, recycling en upcycling.**

Heb je hier iets enthousiasmerends over te vertellen en/of leuke foto's ter illustratie? Stuur ze naar vroegop@bondvanvolkstuinders.nl, dan neemt de redactie contact met je op!

Oude ramen, nieuwe kas!

Uw tuinhuis handig inrichten?

easy living

Easy Living is een speciaalzaak in slaapbanken en bedkasten!

Met een slaapbank of bedkast tovert u in een handomdraai een heerlijk bed tevoorschijn en geniet u overdag van de ruimte die het bespaart!

Wij helpen u graag aan een multifunctionele oplossing en een heerlijke nachtrust!

Easy Living - Middenweg 109-113a - 1098 AH Amsterdam -
www.slaapbanken.nl - info@slaapbanken.nl - 020-6631161

HETGOEDKOPSTE.NL

Gratis bezorging

**7 DAGEN PER WEEK OPEN
TOT 22.00 UUR**

**Accu's Accutesters
Omvormers Batterijen
Acculaders Zonnepanelen**

06-234 136 56

Campingsport Amsterdam

Alles voor uw camper, caravan, tent en tuinhuis.

Levering, installatie, reparatie en onderhoud van daglichtpanelen, accu's, omvormers, spanningsregelaars en accessoires.

Complete sets leveren wij ook, van een koelkastset tot een starterset!

Wij leveren en repareren ook alle gas en zonne-energie koelkasten.

Verkoop, reparatie en onderhoud van gas en petroleum kachels. Wij leveren ook gasless en schone petroleum!

Verkoop, onderhoud, reparatie en montage van alle soorten geisers!

Ruime keuze aan kooktoestellen en alle koppelingen voor het aansluiten op gas.

WWW.CAMPINGSPORTAMSTERDAM.NL

Jan van Galenstraat 271
1056 BZ Amsterdam
Tel.: 020-6128911

E-mail: info@campingsportamsterdam.nl

Openingstijden
Maandag en zondag: gesloten
Dinsdag t/m vrijdag: 09:00 - 18:00
Zaterdag: 09:00 - 16:00

Bond van Volkstuinders

GEZOCHT:

Redactieleden en schrijvers voor Vroegop magazine en nieuwsbrief

Voor het Vroegop magazine en de Vroegop nieuwsbrief zijn we op zoek naar tuinders die zin hebben om mee te denken en te schrijven.

Het Vroegop magazine wordt 2x per jaar verstuurd aan alle tuinders en aspirant-leden van de Bond van Volkstuinders. De Vroegop nieuwsbrief wordt 2 tot 4 keer per jaar verstuurd.

Vind je het leuk om deel uit te maken van de vrijwillige redactie en zo vorm te geven aan de inhoud van magazine en nieuwsbrief of wil je af en toe een stuk schrijven? Meld je dan aan via vroegop@bondvanvolkstuinders.nl of bel voor meer informatie Els de Wit 020-613 2893.

P U Z Z E L

Beste tuinder, zin om te puzzelen?

Zoek de vermelde woorden op in de woordzoeker. Elk woord komt één keer voor: horizontaal, verticaal of diagonaal. De letters die overblijven vormen een kreet die te maken heeft met pril groen.

V	E	K	R	O	K	U	S	N	E	R	O	P	S	W	N	L
E	J	E	O	V	E	R	S	P	E	N	E	N	P	K	E	E
U	T	D	N	E	G	N	O	J	T	M	E	E	I	E	S	N
L	E	I	G	R	K	N	E	S	T	K	E	K	N	T	T	T
E	M	U	I	N	L	O	P	E	R	I	K	I	K	S	E	E
N	M	R	B	E	E	R	E	A	W	E	L	P	K	I	L	E
I	A	K	A	J	U	K	V	K	R	M	E	E	E	T	E	J
E	L	N	L	I	R	N	I	V	S	P	U	R	N	P	N	P
S	N	E	T	B	E	N	I	U	T	J	E	K	E	O	E	O
T	S	E	S	E	N	S	N	I	K	N	O	E	O	O	H	K
E	N	P	P	I	J	T	E	L	G	N	E	N	R	H	U	R
I	U	S	R	E	N	E	N	E	P	S	E	K	G	N	P	E
V	E	G	K	U	I	K	E	N	O	Z	O	D	W	E	P	D
E	N	E	T	T	I	K	N	J	P	L	U	T	N	R	E	N
I	T	L	L	O	O	T	O	O	O	I	L	A	M	E	L	O
K	B	E	G	K	E	R	T	N	E	D	D	A	P	I	E	D
R	E	E	K	A	L	F	I	G	P	U	P	P	Y	M	N	N

BALTS
BIG
BIJEN
DONDERKOPJE
EENDENKUIKEN
EIEREN
ENT
GROEN
HUPPELEN
JONGEN
KIEM
KIEVIETSEI
KIKKERVERISJE
KITTEN
KLEUREN
KOEKOEKSJONG
KROKUS

KUIKEN
LAMMETJE
LEG
LENTE
LOKROEP
LOOT
MIERENHOOP
NEST
NESTELEN
OILAM
ONEN
ONTKIEMEN
ONTSPRUITEN
PADDENTREK
PERKEN
PINK
PUPPY

REEKALF
RUPS
SPEENKRUID
SPEENVARKEN
SPENEN
SPOREN
SPRUIT
STEK
TELG
TUIN
TULP
UILENJONG
VERSPENEN
VEULEN
WELP
ZON

Gevonden?

Je kunt de oplossing voor 1 juli 2023 mailen naar: vroegop@bondvanvolkstuinders.nl

Onder de goede inzendingen verloten we 5 cadeaubonnen ter waarde van € 15.

Puzzel herfst 2022:

Oplossing: **Zo heerlijk rustig**

De winnaars zijn:

Marcia Meerum-Terwogt
Tuinpark Buitenzorg

Marianne Knorr-Selderslaghs
Aspirant-lid

Pauline Erkamp
Tuinpark Kweeklust

Rob van Veen
Aspirant-lid

Iwan Kruiswijk
Aspirant-lid

Van harte gefeliciteerd!

Pril groen is in het geval van Photinia fraseri 'Red Robin': pril rood dat later naar groen verkleurt.